

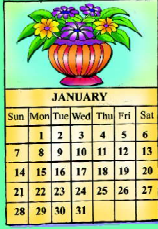
বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা অভিযান

— নিৰ্দেশনাত্মক আৰ্হি —

(শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ বাবে)

বুনিয়াদী সাংখ্যিকতা (প্রথম শ্ৰেণী)

২০২২

JANUARY						
Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

সমগ্ৰ শিক্ষা, অসমৰ সহযোগত
ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম
কাহিলিপাৰা, গুৱাহাটী-৭৮১০১৯

‘Foundational Numeracy’– An Instructional Design in Assamese developed by a State Resource Group through workshop mode for the teachers.

ALL RIGHTS RESERVED : No reproduction in any form of this document, in whole or in part (except for brief quotation in critical articles or reviews), may be made without written authorization from SSA, Assam.

গ্ৰন্থস্বত্ব : ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

প্ৰথম প্ৰকাশ : ২০২২ ইং

আগকথা

নতুন শিক্ষানীতি, ২০২০-য়ে বুনিয়াদী স্তৰত সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা বোধৰ বিকাশৰ বাবে এটি ৰাষ্ট্ৰীয় অভিযানৰ পোষকতা কৰিছিল। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে ৫ জুলাই, ২০২১ তাৰিখে ভাৰত চৰকাৰৰ শিক্ষা মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা “নিপুণ ভাৰত” অভিযান ঘোষণা কৰা হয়। এই অভিযানৰ আধাৰত ১৬ নৱেম্বৰ, ২০২১ তাৰিখে অসম চৰকাৰে ‘নিপুণ অসম’ নামেৰে উক্ত অভিযান ৰাজ্যত আৰম্ভ কৰে। এই অভিযানৰ মূল লক্ষ্য হৈছে প্ৰাক-প্ৰাথমিক স্তৰৰ পৰা তৃতীয় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিৰ্ধাৰিত শিকন ফলাফলসমূহ আয়ত্ত কৰিব পৰাকৈ সক্ষম কৰি তোলা।

এই অভিযানে বুনিয়াদী স্তৰত শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ, মানে শ্ৰৱণ আৰু কথন, পঠন আৰু লিখন দক্ষতা আহৰণৰ লগতে তেওঁলোকৰ সাংখ্যিক ধাৰণাৰ বিকাশ আৰু দৈনন্দিন জীৱনৰ সাধাৰণ সমস্যা সমূহৰ সমাধানত এই ধাৰণাসমূহৰ সঠিক প্ৰয়োগৰ বিষয়ত অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে।

‘নিপুণ অসম’ৰ লক্ষ্যত উপনীত হ’বলৈ সমগ্ৰ শিক্ষা, অসম আৰু ৰাজ্যিক শিক্ষা গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদৰ তত্ত্বাৱধানত শিক্ষকসকলৰ সুবিধা হোৱাকৈ ‘নিৰ্দেশনাত্মক আৰ্হি’ নামেৰে শিক্ষকৰ হাতপুথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই হাতপুথিখনৰ আধাৰত শ্ৰেণীকক্ষত পাঠ আদান-প্ৰদান কৰিবলৈ শিক্ষকসকলৰ সুবিধা হ’ব আৰু শিশুসকলৰ শিকনত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অৰিহণা আগবঢ়াব বুলি আশা কৰা হৈছে। শিক্ষকৰ হাতপুথিত দিয়া নিৰ্দেশনা অনুসৰি বিভিন্ন আৰ্হিৰ ক্ৰিয়া-কলাপ যেনে - সাধু কথন, ভঙ্গীমা গীত, নিচুকনি গীত, ওমলা গীত, সাঁথৰ, ছবি পৰ্যবেক্ষণৰ লগতে ভাষা আৰু গণিতৰ বিভিন্ন ক্ৰিয়া-কলাপ ইত্যাদি সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। এই আৰ্হিমূলক ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ শিক্ষকসকলে শ্ৰেণীকোঠাৰ পাঠদানত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ পাৰিব আৰু প্ৰয়োজনবোধে নিজাববীয়াকৈও আৰ্হি প্ৰস্তুত কৰি ল’ব পাৰিব।

উল্লেখ্য যে, এই অভিযানে শিকন-ঘাটি (learning gap) থকা শিশুসকলক এক সামগ্ৰিক পদক্ষেপৰ মাজেৰে শিক্ষাৰ মূল সূঁতিলৈ অনাৰ প্ৰচেষ্টা হাতত লৈছে। আশাকৰা হৈছে যে উক্ত অভিযান সুকলমে আগবঢ়াই নিয়াত শিক্ষাৰ লগত জড়িত প্ৰতিগৰাকী বিষয়ববীয়া, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী, পিতৃ-মাতৃ তথা অভিভাৱক, বিদ্যালয় পৰিচালনা সমিতিৰ সদস্য আৰু সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিয়ে ইতিবাচক সঁহাৰি আৰু পৰামৰ্শ আগবঢ়াব।

নিৰ্ভদা দেৱী

(ড° নিৰ্ভদা দেৱী)

সঞ্চালক

ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

কাহিলিপাৰা, গুৱাহাটী-781019

বাৰ্তা

- নিপুণ ভাৰত- 'বোধগম্য পঠনৰ সৈতে সাংখ্যিকতা বিকাশৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা এক ৰাষ্ট্ৰীয় পদক্ষেপ।' (NIPUN BHARAT: National Initiative for Proficiency in Reading with Understanding and Numeracy) অসমত ইয়াক 'নিপুণ অসম' হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে।
- পঠন, লিখন আৰু সাংখ্যিক কৌশল আয়ত্ত কৰিলেহে শিশুৱে সফল যোগাযোগকাৰী হিচাপে বিকশিত হ'ব।
- পঠনৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল, পঢ়ি বুজি পোৱা, সি ভাষাই হওঁক বা গাণিতিক সমস্যাই হওঁক।
- সংখ্যাভ্ৰমণ যিমান পাৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বোধগম্য হোৱাকৈ সজাই তুলিব লাগে।
- সাক্ষৰতাৰ কৌশলসমূহৰ বিকাশৰ জৰিয়তে পঠন বিকাশ সম্ভৱ হয়।
- সাক্ষৰতাৰ কৌশল বিকাশৰ বাবে পাঠ্যপুথিৰ বাহিৰেও বিভিন্ন সমলৰ প্ৰয়োজন আছে।
- বুজি পোৱা আৰু সলসলীয়াকৈ পঢ়িব পৰা দক্ষতা হ'ল পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ পৰিপূৰক।
- ঘৰুৱা ভাষাত শিশুৰ মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ হয়, সেয়েহে শক্তিশালী ঘৰুৱা ভাষাৰ বিকাশ সাধনে মান্য ভাষা শিকনত সহায় কৰে।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে সংখ্যাভ্ৰমণৰ বাবে প্ৰাক্-গাণিতিক ধাৰণা, সংখ্যাৰ ধাৰণা, সহজ-সৰল যোগ-বিয়োগৰ অংক বা সমস্যা সমাধানৰ লগতে বিভিন্ন দ্বি-মাত্ৰিক বা ত্ৰি-মাত্ৰিক আকৃতি, চানেকি আদিৰ লগত পৰিচয় হ'ব লাগে।
- বিদ্যালয়ৰ বাহিৰৰ অভিজ্ঞতাক শ্ৰেণীকোঠাৰ শিকনৰ সৈতে সংযোজিত কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিকন উন্নীত কৰে।
- শিকন ফলাফলৰ ভিত্তিত শিশুৰ শিকন আৰু মূল্যায়ন হ'ব লাগে আৰু শিকনত অসুবিধা পোৱা শিশুৰ প্ৰতি সহায় আগবঢ়াব লাগে।
- আগৰ শ্ৰেণীৰ সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা কৌশলৰ ধাৰণা আয়ত্ত কৰাৰ লগতে শিকন-ঘাটি পূৰণৰ বাবেও প্ৰস্তুতিমূলক কাৰ্যপত্ৰ যোগান ধৰা হৈছে।
- লিঙ্গ-বৈষম্যমূলক আচৰণৰ পৰা শ্ৰেণীকক্ষক মুক্ত কৰি এক সুন্দৰ সমন্বিত শ্ৰেণীকক্ষ গঢ়ি তোলা।
- ভাষা শিকনৰ অগ্ৰগতিৰ লগে লগে একে সময়তে সংখ্যাভ্ৰমণো সমানে আগুৱাই নিব।
- এই কাৰ্যক্ৰমটো ফলপ্ৰসূ তেতিয়াহে হ'ব যেতিয়া এই কাৰ্যক্ৰমগিকাত শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী, পিতৃ-মাতৃ, অভিভাৱক, বিদ্যালয় পৰিচালনা সমিতি, মাতৃগোট, সমাজৰ তথা শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ লগত জড়িত সকলোৰে সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহণ আৰু সহায় সহযোগিতা সুনিশ্চিত হ'ব।
- বিভিন্ন কাৰণত বিদ্যালয়ত উপস্থিত থাকিব নোৱৰা শিশুসকলৰ শিকন ঘাটিসমূহ পূৰাবলৈ বিভিন্ন কাৰ্যপত্ৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰি প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথিৰ পৰা বৰ্তমানে পোৱা শিকন ফলাফলৰ ওপৰত '৬০ পৃষ্ঠাৰ এখন সম্ভাৰ' প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। সম্ভাৰখনৰ সকলো অংশতে এটা অনুক্ৰম বজাই ৰখা হৈছে; যাতে এটা স্তৰৰ পৰা আনটো স্তৰলৈ যাওঁতে শিশুসকলৰ ক্ৰমান্বয়ে উত্তৰণ ঘটে। এই সম্ভাৰৰ যোগেদি শিক্ষার্থীৰ শিকন-ঘাটিসমূহ হ্ৰাস কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে আৰু শিক্ষার্থীয়ে এই শিকন-ঘাটিবোৰ যাতে পূৰাব পাৰে, তাৰ বাবে এটি যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰি মূলসুঁতিৰ লগত খাপ-খুৱাবলৈ যত্ন কৰা হৈছে।

‘নিপুণ অসম’ সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা অভিযান

‘নিপুণ অসম’ হৈছে নতুন শিক্ষা নীতি, ২০২০ ৰ আধাৰত ভাৰত চৰকাৰৰ শিক্ষা মন্ত্ৰালয়ে আৰম্ভ কৰা ‘নিপুণ ভাৰত’-অভিযানৰ অংশ হিচাপে অসম চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা অভিযানৰ এক পদক্ষেপ। ‘নিপুণ ভাৰত’- হৈছে ‘বোধগম্য পঠনৰ সৈতে সংখ্যাভ্ৰম বিকাশৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা এক ৰাষ্ট্ৰীয় পদক্ষেপ।’ (NIPUN BHARAT: National Initiative for Proficiency in Reading with Understanding and Numeracy)

এই অভিযানৰ উদ্দেশ্য হৈছে ২০২৬-২৭ বৰ্ষৰ ভিতৰত তৃতীয় শ্ৰেণীৰ অন্তত প্ৰত্যেকজন শিশুৰ বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা অৰ্হতা আৰু কৌশল আয়ত্ত কৰাটো সুনিশ্চিত কৰা। তদুপৰি এই অভিযানে শিশুসকলৰ স্তৰ অনুযায়ী পঠন, লিখন আৰু সংখ্যাভ্ৰমৰ অৰ্হতা আহৰণ নিশ্চিত কৰিব।

২০২১ চনৰ ১৬ নৱেম্বৰ তাৰিখে ‘নিপুণ অসম’ অভিযান আৰম্ভ কৰা হৈছে। এই অভিযানৰ মূল উদ্দেশ্যসমূহ হৈছে -

- ⊙ শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষাৰ জৰিয়তে খেলা-ধূলা, আৱিষ্কাৰ আৰু ক্ৰিয়া-ভিত্তিক শিক্ষণশৈলীক তেওঁলোকৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ বিভিন্ন পৰিস্থিতিৰ সৈতে সংযোগ ঘটাই এক অন্তৰ্ভুক্তিকৃত শ্ৰেণীৰ পৰিৱেশ সুনিশ্চিত কৰা।
- ⊙ শিশুসকলক স্বাধীনভাৱে পঠন আৰু লিখনৰ সৈতে জড়িত কৰিবলৈ অভিপ্ৰেৰিত কৰা; যাতে তেওঁলোকে বোধৰ সৈতে পঠন আৰু লিখনৰ দক্ষতা আহৰণ কৰিব পাৰে।
- ⊙ শিশুসকলে সংখ্যা, জোখ-মাখ আৰু আকৃতিৰ বিষয়সমূহ বুজি সেই বিষয়ে কাৰণ দৰ্শোৱা আৰু তেওঁলোকক সাংখ্যিকতা আৰু স্থান সম্পৰ্কীয় বোধৰ দক্ষতাৰে স্বতন্ত্ৰভাৱে সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ সক্ষম কৰি তোলা।
- ⊙ শিশুসকলৰ পৰিচিত ঘৰুৱা/মাতৃভাষাত উচ্চ-মানসম্পন্ন আৰু সংস্কৃতিৰ সৈতে জড়িত শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰীৰ সহজলভ্যতা আৰু ফলপ্ৰসু ব্যৱহাৰ সুনিশ্চিত কৰা।
- ⊙ শিক্ষক, প্ৰধান শিক্ষক, শিক্ষাৰ সমল ব্যক্তিসকল আৰু প্ৰশাসকসকলে অবিৰত দক্ষতা বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত মনোনিৱেশ কৰা।
- ⊙ জীৱনজোৰা শিকনৰ শক্তিশালী বুনিয়াদ গঢ়াৰ বাবে শিক্ষাৰ বিভিন্ন অংশীদাৰ যেনে-শিক্ষক, অভিভাৱক, শিক্ষার্থী, সমাজ আৰু আঁচনি প্ৰস্তুতকৰ্তাৰ সৈতে সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হোৱা।
- ⊙ প’ৰ্টফ’লিঅ’ (Portfolio), দলীয় আৰু সহযোগিতামূলক কাম, প্ৰকল্প, কুইজ, ভাওলোৱা, খেল-খেমালি, মৌখিক উপস্থাপন, চমু পৰীক্ষা (short test) আদিৰ জৰিয়তে ‘শিকি থাকোঁতে মান-নিৰূপণ’, ‘শিকিবলৈ মান নিৰূপণ’ আৰু ‘শিকাৰ কাৰণে মান নিৰূপণ’ (assessment 'as, of and for' learning) কৰি শিকন সুনিশ্চিত কৰা।
- ⊙ সকলো শিক্ষার্থীৰ শিকন স্তৰৰ নিৰীক্ষণ সুনিশ্চিত কৰা।

এই অভিযানে আগবঢ়োৱা বিকাশৰ মূল লক্ষ্যসমূহ হ’ল :

লক্ষ্য ১ (Health and Well-being/ H.W) : শিশুসকল সু-স্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী হ’ব আৰু সুস্থ জীৱন যাপন কৰিব পাৰিব।

লক্ষ্য ২ (Effective Communicator/ECL) : শিশুসকল সাৰ্থক ভাৱ-বিনিময়কাৰী হ’ব।

লক্ষ্য ৩ (Involved Learners/IL) : শিশুসকলে নিজকে শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত কৰি নিজৰ প্ৰত্যক্ষ পৰিৱেশৰ লগত খাপ খুৱাব পাৰিব।

‘নিপুণ অসম’ অভিযানত শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াত শিক্ষকৰ ভূমিকাঃ

- **শিশুক কথা ক’বলৈ উৎসাহিত কৰা :**
শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষকে সৰহ সময় কথা কোৱাৰ পৰিৱৰ্তে শিশুক কথা কোৱা আৰু আলোচনা কৰাৰ সুযোগ প্ৰদানে শিশুৰ শিকনক উৎসাহিত কৰে।
- **শ্ৰেণীত শিশুৰে অংশগ্ৰহণ কৰিব পৰা পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা :**
শিকনৰ সময়ত শিশুক স্বাধীনভাৱে অংশগ্ৰহণৰ সুযোগ প্ৰদান কৰি উপভোগ্য আৰু আমোদজনক শিকন পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা।
- **পৰীক্ষামূলক আৰু বাস্তৱ জগতৰ লগত সংগতি থকা শিক্ষাদান পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগ কৰা :**
পাঠ্যপুথি ভিত্তিক শিকন প্ৰক্ৰিয়াই শিশুক বাস্তৱ জগতৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখে। বিদ্যালয়ৰ বাহিৰৰ জগতখনৰ সৈতে শিশুৰ সম্পৰ্ক স্থাপনে মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰাত সহায় কৰে।
- **শিকনত সমস্যাৰ সন্মুখীন হোৱা শিশুক সহায় কৰা :**
শিক্ষকে শিকন-ঘাটি আৰু শিকনত সমস্যা থকা শিশুক চিনাক্ত কৰি অতিৰিক্ত সহায় প্ৰদান কৰা।
- **ছপা-সমৃদ্ধ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰাৰ লগতে শিক্ষণ শিকন সঁজুলিৰ উচিত প্ৰয়োগ :**
শ্ৰেণীকোঠাৰ বেৰত বৰ্ণ, সংখ্যা আদি চাৰ্টৰ উপৰি শিক্ষকে অন্যান্য ছপা, সাহিত্য আৰু পুতলা সমৃদ্ধ সমলেৰে শ্ৰেণীকোঠাত ছপাসমৃদ্ধ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা।
- **অবিৰত মান নিৰূপণ কৰা :**
-শিশুকসকলে শিকন ফলাফল আহৰণ কৰিব পাৰিছে নে নাই সেই বিষয়ে অবিৰত মান নিৰূপণৰ জৰিয়তে শিক্ষকে নিৰ্ধাৰণ কৰিব।

মান নিৰূপণত বিষয়বস্তুতকৈ ধাৰণা বিকাশৰ বিষয়ত অধিক গুৰুত্ব দিব লাগে।

শিক্ষকৰ কৰণীয় :

প্ৰস্তুতি	শ্ৰেণীদানৰ পূৰ্ব প্ৰস্তুতি	শ্ৰেণীদানৰ সময়ত	মান নিৰূপণ
<ul style="list-style-type: none"> ◇ বুনিয়াদী স্তৰত সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিক জ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয়তা বুজি পোৱা। ◇ কলা সমন্বিত স্থানীয় খেল, বিভিন্ন বাস্তৱ বস্তু, পুতলা আদিৰ জৰিয়তে শিক্ষাদানৰ কৌশল আয়ত্ত কৰা। ◇ বুনিয়াদী স্তৰত মান নিৰূপণৰ ধাৰণা আয়ত্ত কৰা। 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ বুনিয়াদী স্তৰৰ শিকন ফলাফল-ভিত্তিক সমল সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰা আৰু কম খৰচী তথা বিনামূলীয়া স্থানীয় সমল সংগ্ৰহ কৰা। ◇ শিক্ষকে পঠন আৰু সংখ্যা জ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰত সৃষ্টিমূলক ক্ৰিয়া-কলাপ সজাই তুলি শিশুক মুক্তখেল আৰু সামাজিক, আৱেগিক কৌশল বিকাশত উৎসাহিত কৰি তোলা। ◇ পূৰ্বজ্ঞানৰ অভীক্ষাৰে শিশুৰ শিকনৰ স্থিতি জানি লোৱা। 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ মাতৃভাষাক শিক্ষাৰ আদান-প্ৰদানৰ মাধ্যম হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা আৰু বহুভাষিকতাক শ্ৰেণীকোঠাৰ সমল হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা। ◇ কলা, সাধু, পদ্য, ছন্দৰ মিল থকা কবিতা, খেল, পুতলা, গীত-মাত, বাস্তৱ বস্তু ব্যৱহাৰ আদি ক্ৰিয়া-কলাপেৰে পৰীক্ষামূলক আৰু আনন্দদায়ক শিকনৰ ব্যৱস্থা কৰা। ◇ বাস্তৱ জীৱনৰ সৈতে সমন্বিত পাঠ-পৰিকল্পনাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীকোঠাত পাঠ আদান-প্ৰদানৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা। 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ শিশুৰ বিকাশৰ ধাৰা নিৰূপণ কৰাৰ বাবে বিদ্যালয়ভিত্তিক মান নিৰূপণ ব্যৱহাৰ কৰা। ◇ পৰ্যবেক্ষণৰ জৰিয়তে শিশুৰ দক্ষতা, মনোযোগ আৰু শিকনৰ ধৰণ জানি লোৱা। ◇ প’ৰ্টফ’লিঅ’ৰ জৰিয়তে শিশুৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা।

নিৰ্দেশনাত্মক আৰ্হিৰ প্ৰয়োজনীয়তা

শিক্ষকসকলৰ সুবিধাৰ্থে শ্ৰেণীকোঠাত পাঠ আদান-প্ৰদান কৰিবলৈ সমগ্ৰ শিক্ষা, অসম আৰু ৰাজ্যিক শিক্ষা গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসমৰ তত্ত্বাবধানত 'নিৰ্দেশনাত্মক আৰ্হি' নামৰ এখনি শিক্ষকৰ হাতপুথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই হাতপুথিৰ জৰিয়তে বুনিয়াদী স্তৰৰ শিশুসকলৰ বাবে পাঠ্যপুথি অংকুৰণ (প্ৰথম, দ্বিতীয় ভাগ), নতুন গণিত (প্ৰথম, দ্বিতীয় ভাগ)ৰ কিছুমান পাঠ আদান-প্ৰদান প্ৰক্ৰিয়াত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। ইয়াৰ যোগেদি পাঠত সন্নিবিষ্ট থকা বিভিন্ন অৰ্থতাসমূহ কেনেকৈ উপস্থাপন কৰিব তাৰ এটি চমু আভাষা দিয়া হৈছে। শিশুসকলৰ মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ, সংখ্যাৰ জ্ঞান, পাঠোদ্ধাৰ, শব্দভাণ্ডাৰ, লিখন, পঠনবোধ আৰু পঠনৰ বাবে শিশুসকলক কেনেদৰে আকৰ্ষিত কৰিব তাৰো কিছুমান প্ৰক্ৰিয়া আৰ্হি হিচাপে যুগুত কৰা হৈছে।

এই হাতপুথিখনৰ জৰিয়তে শিক্ষকসকলে শিশুসকলৰ নিম্নোক্ত অৰ্থতাসমূহ আহৰণ কৰাত ফলপ্ৰসূ অৰিহণা যোগাব পাৰিব —

- পঠন বোধ আৰু লিখনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় অৰ্থতা আহৰণ কৰা।
- সংখ্যাজ্ঞান সম্পৰ্কীয় বুনিয়াদী ধাৰণা, বোধ আৰু ইয়াৰ প্ৰয়োগ সম্পৰ্কীয় জ্ঞান।
- বিদ্যালয়ৰ বাহিৰৰ অভিজ্ঞতাক শ্ৰেণীকোঠাৰ শিকনৰ সৈতে সংযোজিত কৰি সঠিক দিশত বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা কৌশল আয়ত্ত কৰাৰ লগতে দৈনন্দিন জীৱনত এইবোৰ ব্যৱহাৰৰ উপযোগী কৰি তোলা।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়া : শিক্ষকৰ ভূমিকা

নতুন ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি ২০২০-য়ে বুনিয়াদী ভাষা আৰু সাক্ষৰতা বিকাশৰ বাবে কিছুমান মূল উপাদান নিৰ্ধাৰণ কৰিছে। যেনে—

- ✦ মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ (Oral Language Development)
- ✦ পঠনবোধ (Reading Comprehension)
- ✦ ছপা সম্পৰ্কীয় ধাৰণা (Concept about print)
- ✦ লিখন (Writing)
- ✦ শব্দজ্ঞান (Vocabulary)
- ✦ ধ্বনিগত সচেতনতা (Phonological awareness)
- ✦ পাঠোদ্ধাৰ (Decoding)
- ✦ সাৱলীল পঠন (Reading Fluency)
- ✦ পঠনৰ অভ্যাসৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ (Culture of Reading/Inclination towards Reading)

লগতে, নতুন ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি ২০২০য়ে 'বুনিয়াদী সাংখ্যিকতা আৰু গণিতৰ কৌশল' (Fundamental Numeracy and Mathematical Skills)-ৰ বাবে কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান নিৰ্ধাৰিত কৰিছে। প্ৰাৰম্ভিক গণিতৰ সেই উপাদানসমূহ হৈছে—

- ✦ প্ৰাক্ সাংখ্যিক ধাৰণা (Pre-Number Concept)
- ✦ সংখ্যা আৰু সংখ্যাৰ প্ৰক্ৰিয়াসমূহ (Numbers and Operations of numbers)
- ✦ আকৃতি আৰু স্থান সম্বন্ধীয় বোধ (Shapes and Spatial understanding)
- ✦ জোখ-মাখ (Measurement)
- ✦ চানেকি (Patterns)
- ✦ তথ্যৰ ব্যৱহাৰ (Data Handling)
- ✦ গাণিতিক যোগাযোগ (Mathematical Communication)

বুনিয়াদী ভাষা আৰু সাক্ষৰতাৰ লগতে বুনিয়াদী সাংখ্যিকতা আৰু গণিতৰ কৌশল বিকাশৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত ওপৰোক্ত মূল উপাদানসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি শিক্ষকৰ কৰণীয় দিশসমূহ :

▶ শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষকে শিশুক কথা ক'বলৈ উৎসাহিত কৰিব। শিক্ষকে সৰহ সময় কথা কোৱাৰ পৰিৱৰ্তে শিশুক কথা কোৱাৰ সুযোগ দিব।

▶ শিশুৰ পঠন আৰু লিখন কৌশল বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত মৌখিক ভাষাৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম। শিশুৱে কথা কোৱাৰ সময়ত তেওঁলোকক ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰাৰ সুযোগ দিয়া আৰু লগতে বিদ্যালয়ৰ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

▶ পঠনবোধৰ বিকাশৰ বাবে শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পৰিচিত বা অপৰিচিত পাঠ পঢ়িবলৈ দিব। অৰ্থ বুজি পাঠটো সম্পৰ্কে ধাৰণা কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব। ইয়াৰ বাবে শিক্ষকে পূৰ্ব পঠন স্তৰৰ কেতবোৰ প্ৰশ্নৰ অৱতাৰণা কৰিব।

উদাহৰণ স্বৰূপে, ছবি দেখুৱাই প্ৰশ্ন কৰা, শিক্ষণ-শিকন- সামগ্ৰী দেখুৱাই প্ৰশ্ন কৰা, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নিজৰ অভিজ্ঞতাৰ বিষয়ে সোধা ইত্যাদি।

▶ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ছপা সম্পৰ্কীয় ধাৰণা বিকাশৰ বাবে শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠাৰ বেৰত বৰ্ণ, সংখ্যা আদিৰ চাৰ্টৰ উপৰি অন্যান্য ছপা সামগ্ৰী যেনে, বৰ্ণ-কাৰ্ড, শব্দ-কাৰ্ড, বাক্য-কাৰ্ড, শিশু-সাহিত্য আৰু পুতলা ইত্যাদি সমলেৰে শ্ৰেণী কোঠাত ছপাসমৃদ্ধ এটা পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিব।

▶ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ছপা সম্পৰ্কীয় আনুষ্ঠানিক ধাৰণা দিয়াৰ পূৰ্বেই তেওঁলোকক পাঠ্যপুথিৰ পৃষ্ঠা লুটিওৱা, কিতাপৰ বেটুপাত পঢ়া, লিখনৰ সঠিক দিশ, লেখকৰ বিষয়ে জনা আৰু পাঠ সম্বন্ধীয় কথাবোৰ জনাব।

▶ লিখিবলৈ শিকাটো এক বিকাশমূলক প্ৰক্ৰিয়া। সেয়েহে প্ৰাক্-প্ৰাথমিক স্তৰত শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আঁক-বাঁক কৰা আৰু ছবি আঁকাৰ জৰিয়তে লিখনৰ আৰম্ভণি কৰিব। এইদৰে শিশুসকলে ক্ৰমান্বয়ে বৰ্ণৰ পৰা শব্দ, শব্দৰ পৰা বাক্য লিখি নিজে প্ৰকাশ কৰিবলৈ সমৰ্থ হ'ব। প্ৰসংগ অনুযায়ী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সঠিক শব্দৰ জ্ঞান দিব, যাতে তেওঁলোকে দৈনন্দিন জীৱনত শব্দসমূহ প্ৰসংগ অনুযায়ী সঠিক ৰূপত প্ৰকাশ কৰিব পাৰে।

▶ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শব্দত থকা ধ্বনি সচেতনতা, ছন্দ আৰু শব্দ সচেতনতাৰ বিষয়ত জ্ঞান দিবলৈ বিভিন্ন ধৰণৰ কাৰ্যৰ লগত জড়িত কৰিব। উদাহৰণ স্বৰূপে, 'ক' ধ্বনিৰ প্ৰয়োগ জানিবলৈ 'ক' ধ্বনিৰ বিভিন্ন ছন্দযুক্ত শব্দৰে ভংগীমা গীত-গাই ধ্বনি সচেতনতা আনিব পাৰে।

▶ কোনো এটা বিষয়ৰ ওপৰত সঠিক জ্ঞান দিবলৈ শিক্ষকে ক্ৰমান্বয়ে জনাৰ পৰা নজনা বিষয়লৈ গতি কৰিব।

▶ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পঠন সারলীলতা বৃদ্ধি আৰু পঠনৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ বৃদ্ধি কৰিবলৈ শিক্ষকে সৰৰ পঠন, অংশীদাৰী পঠন, বাতৰি কাকতৰ শিৰোনাম, বিভিন্ন সমল পঠন, ছবি চাই সাধু পঢ়া আদি কাৰ্য কৰাব।

▶ শিক্ষকে প্ৰয়োজন অনুসৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ভাষা আৰু সাক্ষৰতা বিকাশৰ বাবে পঠন আৰু লিখন কোণৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা কাৰ্যকলাপ, নাটক আৰু ভাও লোৱা, গল্প আৰু সাধু কোৱা, শুনা আৰু লিখা ইত্যাদি কাৰ্য কৰাব।

▶ পৰীক্ষামূলক আৰু বাস্তৱ জগতৰ লগত সংগতি থকা শিক্ষাদান পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগ কৰিব।

▶ শিকনত সমস্যাৰ সম্মুখীন হোৱা শিশুক সমৰ্থন আগবঢ়াব।

▶ অবিৰত মান নিৰূপণ আৰু সমনে হৈ থকা শিকন ঘাটি চিনাক্ত কৰি বিষয়বস্তুৰ জ্ঞানতকৈ তাৰ ধাৰণা বিকাশৰ কৌশল আয়ত্তৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিব।

▶ শিক্ষকসকলে সময়ে সময়ে শিশুসকলৰ অগ্ৰগতিৰ ধাৰা জানিবলৈ বা সঠিকভাৱে অৰ্হতাসমূহ আয়ত্ত কৰিব পাৰিছেনে নাই তাক জানিবলৈ মান নিৰূপণৰ বিভিন্ন কৌশল সম্পৰ্কে ধাৰণা আয়ত্ত কৰিব।

▶ বুনিয়াদী সাংখ্যিকতা হ'ল দৈনন্দিন জীৱনৰ বিভিন্ন সমস্যা সমাধানত সাধাৰণ সাংখ্যিক ধাৰণা আৰু প্ৰয়োগৰ অৰ্হতা অৰ্জন। সেয়েহে শিক্ষকে প্ৰাক-প্ৰাথমিক শ্ৰেণীত কিছুমান উপাদান, যেনে- প্ৰাক্ সাংখ্যিক ধাৰণা, জোখ-মাখ, আকৃতি আৰু চানেকিৰ বিশেষবোধ ইত্যাদি বুনিয়াদী সাংখ্যিকতা বিকাশৰ অৰ্হতা আহৰণৰ মূল লক্ষ্য হিচাপে ল'ব লাগিব।

▶ কাৰ্যক্ৰমগিকাক্ষনত উল্লেখ কৰা ধৰণে একাদিক্ৰমে গণিতৰ পাঠ্যপুথি ('নতুন গণিত' প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় ভাগ) আৰু গাণিতিক সমলখনত উল্লেখ কৰা ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ (আৰ্হিমতে) নিৰ্দেশনা অনুসৰি শ্ৰেণীকোঠাত এনেদৰে সম্পাদিত কৰিব, যাতে প্ৰতিটো শিকনীয় দিশৰ ক্ষেত্ৰত শিকাৰসকলৰ দৃঢ়তা অনাৰ বাবে সক্ষম হয় আৰু দৈনন্দিন জীৱনৰ সময়োচিত ক্ৰিয়া-কলাপত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

▶ ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ শ্ৰেণীকোঠাত সম্পাদিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনীয় শিথিলতা ৰাখিব পাৰিব। কিছুমান ক্ৰিয়া-কলাপ সম্পাদন কৰোঁতে কাৰ্যক্ৰমগিকাক্ষনত নিৰ্ধাৰিত কৰা দিন বা পিৰিয়ততকৈ কম বা বেছি সময় লাগিব পাৰে।

▶ প্ৰতিগৰাকী শিশুৰ বাবে প্ৰতিটো শিকনীয় দিশ আয়ত্ত কৰিব পৰাটো নিশ্চিত কৰিব।

বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতাৰ শিকন ফলাফলসমূহ পাঠ্যপুথিৰ পাঠসমূহৰ লগত কিদৰে সংযোজিত কৰিব —

* শিক্ষকে প্ৰথমে শিকন ফলাফলসমূহ নিৰ্দিষ্ট পাঠৰ লগত সংগতি ৰাখি বাছি উলিয়াব। যেনে-

শিকন ফলাফল ECL1 4.7 এই শিকন ফলাফলটো অংকুৰণ (প্ৰথম ভাগ)ৰ পৃষ্ঠা ১০, ১২, ২৪, ৩৮, ৪৭ আদিত পোৱা যাব।

ঠিক তেনেদৰে, শিকন ফলাফল ECL1 4.1 শিকন ফলাফলটো অংকুৰণ (প্ৰথম ভাগ)ৰ পৃষ্ঠা ১, ২, ৯, ১১, ১৫, ২৯ আদি পৃষ্ঠাবোৰত পোৱা যাব।

* শিকন ফলাফল ILM 4.9, 4.13 নতুন গণিত (প্ৰথম ভাগ) ৰ পৃষ্ঠা নং ৫ ৰ পৰা ১৯ লৈ পোৱা যাব।

* এনেদৰে পাঠ্যপুথিৰ পাঠসমূহৰ লগত হাতপুথিত দেখুওৱাৰ নিচিনাকৈ শিকন ফলাফলসমূহ প্ৰতিটো পাঠৰ লগত মিলাই লৈ শ্ৰেণীকোঠাত পাঠৰ আদান-প্ৰদান কৰিব।

বুনিয়াদী স্তৰত মান-নিৰূপণ :

মান-নিৰূপণ হৈছে শিক্ষণ-শিকনৰ সৈতে সমন্বিত এটা প্ৰক্ৰিয়া। এই প্ৰক্ৰিয়াই বিভিন্ন উৎসৰ পৰা শিশুৰ জ্ঞান, কৌশল, দৃষ্টিভঙ্গী, সক্ষমতা আৰু আস্থা সম্পৰ্কে তথ্য আহৰণ কৰি এই তথ্যসমূহৰ নিৰ্দেশনাত্মক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ, শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ সংশোধন আৰু সৰ্বশেষত শিশুৰ শিকন উন্নত কৰা কাৰ্যত ব্যৱহাৰ কৰাকে বুজায়। এই প্ৰক্ৰিয়াই মূলতঃ শিক্ষকৰ সৰলীকৰণতো গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে যাতে ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা তিনিটা বিকাশমূলক লক্ষ্যৰ ভিত্তিত নিৰ্ধাৰিত শিকন ফলাফল সমূহ আহৰণ কৰাত শিক্ষকসকলে শিশুৰ একক আৰু লগতে শ্ৰেণীকোঠাৰ সামগ্ৰীক প্ৰভাৱ বিবেচনা কৰিব পাৰে। বুনিয়াদী স্তৰৰ মান-নিৰূপণৰ দুটা প্ৰধান ভাগ হ'ল-

- ➔ বিদ্যালয়ভিত্তিক মান-নিৰূপণ [School Based Assessment (SBA)]
- ➔ বহল ভিত্তিক পাৰদৰ্শিতাৰ সমীক্ষা [Large- Scale Achievement Survey]

বিদ্যালয়ভিত্তিক মান-নিৰূপণ হৈছে, শিশুৰ বহুমুখী অভিজ্ঞতা আৰু ক্ৰিয়া-কলাপসমূহত দেখুওৱা পাৰদৰ্শিতাৰ হেঁচামুক্ত আৰু বহল ভিত্তিক গুণগতমান পৰ্যবেক্ষণ কৰা। মূল্যায়নৰ বিভিন্ন সামগ্ৰী আৰু কৌশল ব্যৱহাৰ কৰি এই মান-নিৰূপণ কৰা হয়, যেনে- প'ৰ্টফ'লিঅ', এনাকড'টেল তথ্য, পৰীক্ষণ তালিকা আৰু শিক্ষক-অভিভাৱক, সমনীয়া, বন্ধুবৰ্গৰ লগত কথোপকথন বা ভাৱ বিনিময় ইত্যাদি। এনেধৰণৰ মান-নিৰূপণক সৰ্বাত্মক মান-নিৰূপণ বা ইংৰাজীত Holistic 360 degree assessment বুলি কোৱা হয়। গতিকে, বুনিয়াদী স্তৰত শিকনৰ মান-নিৰূপণ শৈক্ষিক বছৰৰ শেষত অনুষ্ঠিত লিখিত পৰীক্ষাতে সীমিত ৰাখিব নোৱাৰিব।

আনহাতে, বহল ভিত্তিক পাৰদৰ্শিতাৰ সমীক্ষা হ'ল আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয়, ৰাষ্ট্ৰীয়, ৰাজ্যিক, জিলা, আদি পৰ্যায়ত ক'ড (code) ব্যৱহাৰ কৰি কৰা মান-নিৰূপণ।

বিদ্যালয় ভিত্তিক মান নিৰূপণৰ বাবে শিক্ষকে তিনি- চাৰিটা স্তৰ সামৰি ৰুব্ৰিক (rubric) প্ৰস্তুত কৰি ল'ব। যেনে-

○ প্ৰাৰম্ভিক পৰ্যায় (Beginner)	শিশুৱে পাঠত থকা বিভিন্ন তথ্য বিচাৰি উলিয়াব পাৰিছেনে নাই।
○ প্ৰগতিশীল পৰ্যায় (Progressing)	ইতিমধ্যে পোৱা তথ্যসমূহ শিশুৱে নিজৰ ভাষাত ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব।
○ দক্ষ পৰ্যায় (Proficient)	শিশুৱে পোৱা তথ্যসমূহ উপযোগী হয় নে নহয় বিবেচনা কৰিব পাৰিব।
○ উন্নত পৰ্যায় (Advanced)	শিশুৱে পোৱা তথ্যসমূহ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিছে নে নাই।

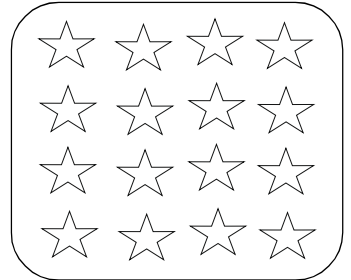
লক্ষ্য অনুসৰি শিক্ষকে কেনেদৰে মান-নিৰূপণ কৰিব-

১. **প্ৰথম লক্ষ্য** : এই লক্ষ্যৰ অধীনত মান-নিৰূপণৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে মনকৰিবলগীয়া দিশসমূহ হৈছে- শিশুৰ শাৰীৰিক বিকাশ, ব্যায়াম আৰু খেলা-ধুলা, পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্নতাৰ সু-অভ্যাস গঠন, সামগ্ৰী পৰিপাটি বা শৃংখলাবদ্ধভাৱে ৰখা, সামাজিক আৰু আৱেগিক বিকাশ, বন্ধুবৰ্গৰ সৈতে সময় কটাবলৈ ভালপোৱা, গীত, কবিতা, চিত্ৰকলা, পুতলা-নাচ ইত্যাদিৰ লগতে কাগজেৰে পুতলা সজা আদি কাৰ্য অন্তৰ্ভুক্ত কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, কাগজ ভাঁজ কৰি বা কাগজেৰে পুতলা প্ৰস্তুত কৰা ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ কৰোঁতে শিশুৱে শিক্ষকে দেখুওৱা মতে কাৰ্যটোৰ ক্ৰম অনুসৰণ কৰিব পাৰিছে নে নাই বা শিক্ষকে প্ৰদৰ্শন কৰা আচৰণ অনুকৰণ কৰিব পাৰিছে নে নাই- এইটো নিৰীক্ষণ কৰিও শিশুৰ মান-নিৰূপণ কৰিব পাৰিব।

২. **দ্বিতীয় লক্ষ্য** : শিশুৱে বুজি পাই সলসলীয়াকৈ পঢ়িব পৰাটো হৈছে সাক্ষৰতাৰ মান-নিৰূপণৰ মূল কথা। তাৰ বাবে পঠন সামগ্ৰী যিকোনো হ'ব পাৰে। উদাহৰণস্বৰূপে - এখন প'ষ্টাৰ, বটলৰ লেবেল, ফলক চিহ্ন, ৰে'লৰ সময়সূচী ইত্যাদি। সেইমতে এখন প'ষ্টাৰ দেখুৱাই শিক্ষকে যিকোনো প্ৰশ্নৰ অৱতাৰণা কৰিব পাৰে, যেনে - 'এই প'ষ্টাৰখনৰ দ্বাৰা আমাক কি কৰিবলৈ কোৱা হৈছে।'

৩. **তৃতীয় লক্ষ্য** : শিশুৰ বাবে সাংখ্যিকতা শিকন কেৱলমাত্ৰ সংখ্যা গণনা কৰাতেই সীমিত নহয়।

বৰষু, ই গণিতৰ ভাষা শিকন আৰু শিশুৰ পৰিৱেশৰ লগত সম্পৰ্ক ৰাখি প্ৰয়োজন সাপেক্ষে গণিতৰ ব্যৱহাৰ শিকাত অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, শিশুসকলককাষৰ তৰাৰ ছবিখনত থকা তৰাবোৰ গণনা কৰিবলৈ আৰু ৰং কৰিবলৈ দিয়াৰ পৰিৱৰ্তে বিভিন্ন কাগজত দুটাকৈ, তিনিটাকৈ আৰু চাৰিটাকৈ তৰাৰ গোট গঠন কৰি, সেইবোৰত বিভিন্ন ৰং কৰিবলৈ উৎসাহ দিব। লগতে দুই, তিনি আৰু চাৰিটা তৰাৰে কেইটাকৈ গোট গঠন হ'ল সেইটো পৰ্যবেক্ষণ কৰিবলৈ দি সেইবোৰৰ মাজত থকা সম্বন্ধবোৰ চাবলৈ দিব।

তথাপি, শ্ৰেণীকোঠাত শিকন ফলাফল অনুযায়ী বিভিন্ন স্তৰত শিশুৰ শিকনৰ অগ্ৰগতিৰ মান নিৰূপণ কৰা প্ৰয়োজন। তলত উল্লেখ কৰা তালিকা অনুযায়ী শিশুৰ শিকনৰ অগ্ৰগতিৰ স্তৰবোৰ পোৱা যায়-

বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা

স্তৰ ১	স্তৰ ২	স্তৰ ৩	স্তৰ ৪
নিৰ্দিষ্ট সময় সীমাৰ ভিতৰত শিক্ষকৰ সহায়লৈ নিৰ্দিষ্ট শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে।	নিৰ্দিষ্ট সময় সীমাৰ ভিতৰত শিক্ষকৰ সহায়ত নিৰ্দিষ্ট শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰে।	শিশুৱে নিজে নিজে শিকন ফলাফলসমূহ আয়ত্ত কৰে।	নিজে শিকন ফলাফলসমূহ আয়ত্ত কৰাৰ উপৰি আনকো শিকন ফলাফলসমূহ আয়ত্ত কৰাবলৈ সহায় কৰে আৰু অতিৰিক্ত প্ৰত্যাহ্বানমূলক কাৰ্য-কলাপ কৰিবলৈ বিচাৰে।

উদাহৰণস্বৰূপে- (১) বুনিয়াদী স্তৰৰ HW 1.8 শিকন ফলাফলৰ বাবে মান-নিৰূপণৰ স্তৰবোৰ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল- কাৰ্যকলাপ আৰ্হি (১) ছবি আঁকি বং কৰা-

স্তৰ ১	স্তৰ ২	স্তৰ ৩	স্তৰ ৪
শিশুৱে অঁকা ছবিখনত কি বং দিব শিক্ষকক সুধিব (শিক্ষকে শিশুৰ লগত তেওঁলোকৰ পছন্দৰ বঙৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব আৰু বঙৰ সম্ভাৰৰ পৰা তেওঁলোকৰ ভাল লগা বংটো বাছনি কৰিবলৈ তেওঁলোকক উৎসাহিত কৰিব)।	শিশুৱে শিক্ষকক নিজৰ পছন্দৰ বং দেখুৱাই শিক্ষকৰ সন্মতি বিচাৰিব। (শিক্ষকে ছবি অনুযায়ী শিশুক বং বাছিবলৈ উৎসাহিত কৰিব)।	শিশুৱে নিজৰ পছন্দৰ বংটো বাছি লৈ তেওঁৰ ছবি খনত বং দিয়া সম্পূৰ্ণ কৰিব। (শিক্ষকে শিশুক বিভিন্ন বং বাছি উলিয়াবলৈ আৰু আন শিশুসকলক সহায় কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব)।	শিশুৱে নিজৰ ছবিখনত বং দিয়া সম্পূৰ্ণ কৰি শিক্ষকৰ অনুমতি লৈ তেওঁৰ আন লগৰীয়াকো বং বাছিবলৈ সহায় কৰিব (শিক্ষকে শিশুক বিভিন্ন বং বাছি উলিয়াবলৈ আৰু আন শিশু সকলক সহায় কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰি প্ৰশংসা কৰিব)।

(২) বুনিয়াদী স্তৰৰ ECL1 4.9 শিকন ফলাফলৰ বাবে মান-নিৰূপণৰ স্তৰবোৰ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল- কাৰ্যকলাপ আৰ্হি ২ : শিশুসকলে বিভিন্ন ছবি চাই ছবিত থকা বস্তুবোৰৰ নাম ক'ব পাৰিব।

স্তৰ ১	স্তৰ ২	স্তৰ ৩	স্তৰ ৪
শিশুৱে তেওঁলোকক দেখুওৱা ছবি চাই কিছুমান বস্তুৰ নাম ক'ব পাৰিব। (শিক্ষকে শিশুক তেওঁলোকে নজনা নামবোৰ ক'বলৈ কিছু আভাস দিব আৰু উৎসাহিত কৰিব)।	শিশুৱে ছবি চাই কিছুমান ছবিৰ নাম ক'ব আৰু নজনা ছবিবোৰৰ নাম তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰি ক'ব (শিক্ষকে প্ৰশংসা কৰিব আৰু বিভিন্ন ছবিবোৰৰ নাম ক'বলৈ উৎসাহিত কৰিব)।	শিশুৱে ছবি চাই প্ৰায় আটাইকেইখন ছবিৰ নাম ক'ব পাৰিব লগতে নিজৰ ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰি সকলো ছবিৰ নাম ক'বলৈ সক্ষম হ'ব। (শিক্ষকে শিশুসকলক প্ৰশংসা কৰিব আৰু আন আন শিশুকো সহায় কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব)।	শিশুৱে ছবি চাই সকলো ছবিৰ নাম ক'ব পাৰিব আৰু শিক্ষকৰ অনুমতি লৈ নিজৰ সমনীয়াকো ছবিৰ নামবোৰ ক'বলৈ সহায় কৰিব। (শিক্ষকে শিশুসকলক প্ৰশংসা কৰিব আৰু তেওঁলোকক এনেদৰে কৰি যাবলৈ উৎসাহিত কৰিব)।

(৩) বুনিয়াদী স্তৰৰ ILM 5.25 শিকন ফলাফলৰ বাবে মান-নিৰূপণৰ স্তৰবোৰ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল- কাৰ্যকলাপ আৰ্হি ৩ : বিভিন্ন দ্বিমাত্ৰিক আকৃতি চিনাক্ত কৰিব আৰু বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব।

নিৰ্ণায়ক	স্তৰ ১	স্তৰ ২	স্তৰ ৩
বস্তুৰ আকৃতিবোৰৰ নাম আৰু সেই বোৰৰ বৈশিষ্ট্যবোৰ ক'ব পৰা।	আকৃতিবোৰ আঁকিব পাৰিব, কিন্তু বিভিন্ন দৃষ্টিকোণৰ পৰা প্ৰদত্ত আকৃতিটোৰ নাম ক'বলৈ সক্ষম নহ'ব।	আকৃতিবোৰ আঁকিব পাৰিব আৰু বিভিন্ন দৃষ্টিকোণৰ পৰা প্ৰদত্ত আকৃতিটোৰ নাম ক'ব পাৰিব।	আকৃতিবোৰ আঁকিব পাৰিব। বিভিন্ন দৃষ্টিকোণৰ পৰা প্ৰদত্ত আকৃতিটোৰ নাম ক'ব আৰু বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব।

মন কৰিবলগীয়া যে ৫-১৫ শতাংশ শিশুৰ সহায়ৰ প্ৰয়োজন হয়। সেই শিশুসকল ভিন্ন ভাষিক পটভূমিকে ধৰি বিভিন্ন আৰ্থ-সামাজিক পৰিৱেশৰ পৰা আহিব পাৰে। আকৌ সেই একেটা শ্ৰেণীতে প্ৰতিভাশালী শিশু (Gifted Children) থাকিব পাৰে, যাৰ বাবে শিক্ষকে অধিক প্ৰত্যাহ্বানমূলক কাৰ্যকলাপৰ পৰিকল্পনা কৰাটো প্ৰয়োজন।

ওপৰোক্ত উদাহৰণত দিয়া স্তৰসমূহ সামৰি শিশুসকলে নিজে, সমনীয়া, অভিভাৱক/ পিতৃ-মাতৃ আদিৰ দ্বাৰা কৰা মান নিৰূপণেৰে সৰ্বাত্মক ৩৬০ ডিগ্ৰী অগ্ৰগতিৰ মান-নিৰূপণ সম্ভৱ।

শিক্ষকে প্ৰতিগৰাকী শিশুৰ সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতাৰ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান টুকি ৰাখিব।

শ্ৰেণীকোঠাত ক্ৰিয়া-কলাপ কেনেকৈ উপস্থাপন কৰিব?

- ক্ৰিয়া-কলাপৰ আৰম্ভণিতে শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বিষয়ে জানি ল'ব।
- প্ৰসংগ সংগতি ৰাখি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সৈতে শিক্ষকে কথোপকথন কৰিব যাতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ হয়।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে জনা কথাৰ পৰাই কথোপকথনৰ জৰিয়তে নজনা কথা শিকাবলৈ যত্ন কৰিব।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক উৎসাহ যোগাবলৈ — “ভাল হৈছে”, “আৰু ভাল কৰিবলৈ যত্ন কৰিবা” আদি প্ৰশংসাসূচক কথাবোৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।
- যিমান দূৰ সম্ভৱ হয় বাস্তৱ উদাহৰণ আৰু বাস্তৱ বস্তুৰ জৰিয়তে বিষয়বস্তু শিকাবলৈ যত্ন কৰিব। ঘৰৰ লগতে নিকট পৰিবেশত উপলব্ধ উদাহৰণৰ সহায়ত পাঠটো উপস্থাপন কৰিবলৈ যত্ন কৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, গছৰ পাত, ফুল, শিলগুটি ইত্যাদিৰ সহায়ত উপস্থাপন কৰিব পাৰে।
- লক্ষ্যজনক যাতে দৈনন্দিন জীৱনত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে তাৰ প্ৰতি যত্ন ল'ব লাগে।
- পাঠৰ লগত সংগতি ৰাখি কিছুমান চাৰ্ট বা ছবি ব্যৱহাৰ কৰিব আৰু সৰলভাষাৰে আলোচনা কৰিব।
- সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে প্ৰশ্ন সুধিব আৰু উত্তৰ দিবলৈ উৎসাহিত কৰিব। উত্তৰ দিবলৈ সংকোচ কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলকো উত্তৰ দিবলৈ উৎসাহিত কৰিব।
- যিমান দূৰ সম্ভৱ হয় ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক জড়িত কৰাবলৈ যত্ন কৰিব লাগে।

বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা অনুসৰি প্ৰথম শ্ৰেণীৰ গণিতৰ শিকনৰ লক্ষ্য

১. ২০ লৈকে সংখ্যা ব্যৱহাৰ কৰি বস্তু গণনা কৰিব পাৰিব।
২. ৯৯ লৈকে সংখ্যা পঢ়িব আৰু লিখিব পাৰিব।
৩. দৈনন্দিন জীৱনৰ লগত সম্পৰ্কিত বস্তুৰ সহায়ত ৯ লৈকে সংখ্যাৰ যোগ আৰু বিয়োগ কৰিব পাৰিব।
৪. ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ চৌপাশত থকা ত্ৰিমাত্ৰিক বস্তু (3D) পৰ্যবেক্ষণ কৰি বস্তুবিলাকৰ ভৌতিক ধৰ্ম বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব। যেনে - গোল আৰু সমতল, ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ পিঠি, চুক, কাষৰ সংখ্যা ইত্যাদিৰ বিষয়ে জানিব আৰু বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব।
৫. অনিৰ্ধাৰিত আৰু অসমান একক যেনে- আঙুলি, হাত, বেগেত, ভৰিৰ খোজ ইত্যাদিৰ সহায়ত দৈৰ্ঘ্যৰ অনুমান কৰিব পাৰিব আৰু জুখি সেই অনুমান প্ৰমাণ কৰিব পাৰিব। লগতে অনিৰ্ধাৰিত আৰু সুখম একক যেনে কাপ/চামুচ/বাল্টি ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰি বিভিন্ন পাত্ৰৰ ধাৰণ ক্ষমতা অনুমান কৰিব আৰু জুখি অনুমানবোৰ প্ৰমাণ কৰিব পাৰিব।
৬. আকৃতি আৰু সংখ্যা ব্যৱহাৰ কৰি চুটি কবিতা, গীত, সাধু ৰচনা কৰিব আৰু আবৃত্তি কৰিব বা ক'ব পাৰিব।

প্রথম শ্ৰেণীৰ গণিত বিষয়ৰ শিকন ফলাফলসমূহ

শিশুসকলে নিজকে শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত কৰি প্ৰত্যক্ষ পৰিবেশৰ লগত খাপ খুৱাব পাৰিব।

ILM 4.9, 4.13 : বাস্তৱ বস্তু বা চিত্ৰৰ সহায়ত ১ ৰ পৰা ৯ লৈকে সংখ্যা গণনা আৰু তুলনা কৰিব পাৰিব।

ILM 4.9, 4.13 : ১০ ৰ পৰা ২০ লৈকে সংখ্যা গণনা কৰিব পাৰিব আৰু ডাঙৰ/সৰু আদি তুলনামূলক শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি ২০ লৈ দুটা সংখ্যাৰ তুলনা কৰিব পাৰিব।

ILM 4.10 : এটা নিৰ্দিষ্ট সংখ্যাৰ পৰা ২০ লৈকে সংখ্যাবোৰ একাদিক্ৰমে আৰু বিপৰীতক্ৰমে গণনা কৰিব পাৰিব।

ILM 4.11 : ২১ ৰ পৰা ৯৯ লৈকে সংখ্যাৰ ধাৰণা। ৯৯ লৈকে সংখ্যা চিনিব আৰু লিখিব পাৰিব।

ILM 4.12 : শূন্যৰ ধাৰণাৰ বিকাশ হ'ব।

ILM 4.14 : বাস্তৱ বস্তুৰ সহায়ত ৯ লৈকে যোগ কৰিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, ৩+৩ ৰ মান উলিয়াবৰ বাবে ৩ ৰ লগত ৩ টা খোজ আঙুৰাই যোৱা(অৰ্থাৎ ৩+৩ = ৬) ইত্যাদি কাৰ্যৰ সহায়ত কৰিব পাৰিব।

ILM 4.15 : ১ ৰ পৰা ৯ লৈকে সংখ্যা ব্যৱহাৰ কৰি বিয়োগ কৰিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, ৯ টা বস্তুৰ পৰা ৩ টা বস্তু আঁতৰাই নিলে গণনা কৰি ৯ - ৩ = ৬ যে হয় সেয়া জানিব।

ILM 4.14 : ১ ৰ পৰা ২০ লৈকে যোগ আৰু বিয়োগৰ ধাৰণা দৈনন্দিন জীৱনত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিব।

ILM 4.20 : ২০ টকা লৈকে পুতলা টকা/মুদ্ৰাৰ সহায়ত হিচাপ কৰিব পাৰিব।

ILM 4.21: অনিৰ্ধাৰিত একক যেনে- আঙুলি, হাত, বেগেত, ভৰিৰ খোজ ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰি দৈৰ্ঘ্য অনুমান কৰিব পাৰিব আৰু জুখিব পাৰিব।

ILM 4.22 : তিনিটা বস্তুৰ ওজনৰ হিচাপত আটাইতকৈ গধুৰ আৰু আটাইতকৈ পাতল বস্তুৰ তুলনা কৰিব পাৰিব।

ILM 4.23: অনিৰ্ধাৰিত সুষম একক যেনে- কাপ/চামুচ/বাল্টি ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰি বিভিন্ন পাত্ৰৰ ধাৰণ ক্ষমতা অনুমান কৰিব আৰু জুখিব পাৰিব।

ILM 4.25: ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ (3D) বস্তু চাই সেইবোৰৰ পৰ্যবেক্ষিত বৈশিষ্ট্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বস্তু চিনাক্ত কৰিব পাৰিব, যেনে- জোতাৰ বাকচ এটা আয়তীয় ঘনক আকৃতিৰ। বল এটা গোলক আকৃতিৰ আৰু কলমৰ সাফৰটো এটা চুঙা আকৃতিৰ।

ILM 4.27 : আকৃতি, সংখ্যা আৰু সুৰ, লয় শব্দৰ ছন্দময় চানেকি পৰ্যবেক্ষণ কৰিব পাৰিব, সাজিব পাৰিব আৰু বিস্তৃত কৰিব পাৰিব। তলত কেইটামান আকৃতি/ বস্তু/সংখ্যাৰ চানেকি দেখুওৱা হৈছে। যেনে —

$\triangle \square \square \triangle \square \square \dots\dots$ ১, ২, ৩, ৪, ৫ $\dots\dots\dots$, ১, ২, ৩, ১, ২ $\dots\dots\dots$ ইত্যাদি

ILM 4. 29 : সপ্তাহৰ দিন/বাৰ আৰু বছৰৰ মাহবিলাকৰ নাম চিনাক্ত কৰিব পাৰিব।

ILM 4.30 : ছাত্ৰ/ছাত্ৰীয়ে চৌপাশত পোৱা নতুন প্ৰযুক্তিৰ কিছুমান কাৰিকৰী সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰ জানিব।

শিশুসকলৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু সুস্থ জীৱন যাপন কৰিব পৰা শিকন ফলাফলসমূহ

HW 4.4 : নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত একে লগে দিয়া তিনিৰ পৰা চাৰিটা নিৰ্দেশাৱলী মানি চলিব।

HW 4.6: মনোযোগৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰা দেখা যাব আৰু আৰম্ভ কৰা ক্ৰিয়া-কলাপটো সম্পূৰ্ণ কৰিব।

HW 4.11 : খেলা-ধূলা আৰু শিকন সামগ্ৰী লগৰীয়াৰ লগত ভগোৱাৰ লগতে সহায় আৰু মৰম আগবঢ়াব।

HW 4.12 (a) : দলগত ক্ৰিয়া-কলাপত সহযোগিতা কৰিব।

শৈক্ষিক দিনপঞ্জী অনুসৰি প্ৰথম শ্ৰেণীৰ গণিতৰ শিকন ফলাফলসমূহ

প্ৰথম পৰ্যায়	দ্বিতীয় পৰ্যায়	তৃতীয় পৰ্যায়	চতুৰ্থ পৰ্যায়
<p>• বিদ্যা প্ৰৱেশ কাৰ্যক্ৰম</p> <p>ILM 4.9, 4.13 : বাস্তৱ বস্তু বা চিত্ৰৰ সহায়ত ১ ৰ পৰা ৯ লৈকে সংখ্যা গণনা আৰু তুলনা কৰিব পাৰিব।</p> <p>HW 4.12 (a) : দলগত ক্ৰিয়া-কলাপত সহযোগিতা কৰিব।</p> <p>ILM 4.14 : বাস্তৱ বস্তুৰ সহায়ত ৯ লৈকে সংখ্যাৰ যোগ কৰিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, ৩+৩ ৰ মান উলিয়াবৰ বাবে ৩ ৰ লগত ৩ টা খোজ আঙুৰাই যোৱা(অৰ্থাৎ ৩+৩ = ৬) ইত্যাদি কাৰ্যৰ সহায়ত কৰিব পাৰিব।</p> <p>ILM 4.15 : ১ ৰ পৰা ৯ লৈকে সংখ্যা ব্যৱহাৰ কৰি বিয়োগ কৰিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, ৯ টা বস্তুৰ পৰা ৩ টা বস্তু আঁতৰাই নিলে গণনা কৰি ৯ - ৩ = ৬ যে হয় সেয়া জানিব।</p> <p>ILM 4.12 : শূন্যৰ ধাৰণাৰ বিকাশ হ'ব।</p> <p>ILM 4.9, 4.13 : ১০ ৰ পৰা ২০ লৈকে সংখ্যা গণনা কৰিব পাৰিব আৰু ডাঙৰ/সৰু আদি তুলনামূলক শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি ২০ লৈ দুটা সংখ্যাৰ তুলনা কৰিব পাৰিব।</p> <p>ILM 4.10 : এটা নিৰ্দিষ্ট সংখ্যাৰ পৰা ২০ লৈকে সংখ্যাবোৰ একাদিক্ৰমে আৰু বিপৰীতক্ৰমে গণনা কৰিব পাৰিব।</p>	<p>ILM 4.14 : ১ ৰ পৰা ২০ লৈকে যোগ আৰু বিয়োগৰ ধাৰণা নৈমিত্তিক জীৱনত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিব।</p> <p>HW 4.11 : খেলা-ধূলা আৰু শিকন সামগ্ৰী লগৰীয়াৰ সৈতে ভগোৱাৰ লগতে সহায় আৰু মৰম আগবঢ়াব।</p> <p>ILM 4.25 : ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ (3D) বস্তুৰ পৰ্যবেক্ষিত বৈশিষ্ট্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বস্তু চিনাক্ত কৰিব পাৰিব, যেনে- জোতাৰ বাকচ এটা আয়তীয় ঘনক আকৃতিৰ। বল এটা গোলক আকৃতিৰ আৰু কলমৰ সাক্ষৰটো এটা চুঙা আকৃতিৰ।</p> <p>ILM 4.21 : অনিৰ্ধাৰিত একক যেনে- আঙুলি, হাত, বেগেত, ভৰিৰ খোজ ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰি দৈৰ্ঘ্য অনুমান কৰিব পাৰিব আৰু জুখিব পাৰিব।</p> <p>ILM 4.22 : তিনিটা বস্তুৰ ওজনৰ হিচাপত আটাইতকৈ গধুৰ আৰু আটাইতকৈ পাতল বস্তুৰ তুলনা কৰিব পাৰিব।</p> <p>HW 4.4 : নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত তিনিৰ পৰা চাৰিটালৈ নিৰ্দেশাৱলী মানি চলিব।</p> <p>ILM 4.11 : ২১ ৰ পৰা ৯৯ লৈকে সংখ্যাৰ ধাৰণা। ৯৯ লৈকে সংখ্যা চিনি পাব আৰু লিখিব পাৰিব।</p>	<p>HW 4.6 : মনোযোগৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰা দেখা যাব আৰু আৰম্ভ কৰা ক্ৰিয়া-কলাপটো সম্পূৰ্ণ কৰিব।</p> <p>ILM 4.23 : অনিৰ্ধাৰিত সুকম একক যেনে- কাপ/চামুচ/বালি ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰি বিভিন্ন পাত্ৰৰ ধাৰণ ক্ষমতা অনুমান কৰিব আৰু জুখিব পাৰিব।</p> <p>ILM 4.29 : সপ্তাহৰ দিন/বাৰ আৰু বছৰৰ মাহবিলাকৰ নাম চিনাক্ত কৰিব পাৰিব।</p> <p>ILM 4.27 : আকৃতি, সংখ্যা আৰু সুৰ/শব্দৰ চানেকি পৰ্যবেক্ষণ কৰিব পাৰিব, সাজিব পাৰিব আৰু বিজুত কৰিব পাৰিব। তলত কেইটামান আকৃতি, বস্তু/সংখ্যাৰ চানেকি দেখুওৱা হৈছে। যেনে —</p> <p>— $\triangle \square \square \triangle \square \square$</p> <p>— ১, ২, ৩, ৪, ৫</p> <p>— ১, ২, ৩, ১, ২</p> <p>ইত্যাদি</p> <p>ILM 4.20 : ২০ টকা লৈকে পুতলা টকা/মুদ্ৰাৰ সহায়ত হিচাপ কৰিব পাৰিব।</p> <p>ILM 4.30 : ছাত্ৰ/ছাত্ৰীয়ে চৌপাশত পোৱা নতুন প্ৰযুক্তিৰ কিছুমান কাৰিকৰী সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰ জানিব।</p>	

শ্ৰেণীকক্ষত শিকন ফলাফল অনুসৰি পাঠ আদান-প্ৰদান কেনেকৈ কৰিব তাৰ উদাহৰণ				
লক্ষ্য ৩	মূল উপাদান	শিকন ফলাফল	প্ৰক্ৰিয়া	শিক্ষণ- শিকন সামগ্ৰী
শিশুসকলে নিজকে শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত কৰি নিজক প্ৰত্যক্ষ পৰিৱেশৰ লগত খাপ খুৱাব পাৰিব। Children become involved learner and connect with their immediate environment	সংখ্যা আৰু সংখ্যাৰ প্ৰক্ৰিয়া সমূহ	ILM 4.9, 4.13: বাস্তৱ বস্তু বা চিত্ৰৰ সহায়ত ১ৰ পৰা ৯লৈকে সংখ্যা গণনা আৰু তুলনা কৰিব পাৰিব।	<p>◆ সংখ্যাৰ ধাৰণা বিকাশৰ বাবে শ্ৰেণীৰ সকলো ছাত্ৰ- ছাত্ৰীক যথেষ্ট সুযোগ দিব লাগিব আৰু স্থানীয় ভাবে পোৱা বস্তুৰ ব্যৱহাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব। যেনে- শিক্ষকে প্ৰথমতে একেলগে ১ৰ পৰা ৯লৈকে সংখ্যা নিশিকাই তাৰ ঠাইত ১ৰ পৰা ৫লৈ এটা-এটা কৈ সংখ্যা শিকাই যাব। অৰ্থাৎ, স্থানীয়ভাৱে বিদ্যালয়ত পোৱা সামগ্ৰী দেখুৱাই ১ৰ বাবে এটা গছৰ পাত/ এডাল পেঞ্চিল/এখন কিতাপ/ এটা ফুল/ ইত্যাদি দেখুৱাই ১ৰ ধাৰণা দিব। এইদৰে ১ৰ ধাৰণা দিয়াৰ পাছত ১ সংখ্যাটো লিখি পঢ়িব দিব। তাৰপাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক লিখিবলৈ শিকাব। একেদৰে ২, ৩ ইত্যাদি এটা-এটাকৈ শিকাই যাব। যেতিয়া ২লৈকে শিকা হ'ব, তেতিয়া বাস্তৱ বস্তুৰ সহায়ত ১ আৰু ২-ৰ মাজত তুলনা কৰিবলৈ শিকাব।</p> <p>◆ একেদৰে ১, ২, ৩ৰ মাজত তুলনা কৰিবলৈ শিকাৰ আৰু এটা এটা সংখ্যা বঢ়াই গৈকে শিকাব।</p> <p>সিদ্ধান্তঃ ১ৰ পৰা ৫লৈকে সংখ্যা চিনিপোৱা, পঢ়িব পৰা, লিখিব পৰা আৰু তুলনা কৰিব পৰা কাৰ্যটোৰ বাবে দুসপ্তাহ সময়ৰ প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে।</p> <p>প্ৰতিটো শিশুৰ ৫লৈকে ধাৰণা স্পষ্ট নোহোৱালৈকে নতুন সংখ্যা শিকাৰ নালাগে। যি সকল ছাত্ৰক শিকাৰ বাবে অধিক সময় লাগে তেওঁলোকক শিক্ষকে নিজে পুনৰাবৃত্তি কৰাব আৰু যি সকল ছাত্ৰই অতি কম সময়তে পাঠ শিকিব পাৰে তেওঁলোকৰ বাবে অধিক অনুশীলন প্ৰস্তুত কৰিব দিব।</p> <p>একেদৰে ১ৰ পৰা ৯লৈকে সংখ্যাবোৰ শিকাওতে ওপৰত দিয়া পদ্ধতিটো ব্যৱহাৰ কৰিব।</p> <p>শিক্ষকে ইয়াৰ বাহিৰেও আন পদ্ধতি অৱলম্বন কৰিও ILM 4.9 আৰু ILM 4.13 কৰিব পাৰে।</p>	<p>পাঠ্যপুথিৰ পাঠ আৰু পৃষ্ঠা নং</p> <p>নতুন গণিত (প্ৰথম ভাগ) পৃষ্ঠা নং ৬ৰ 'লগে-ভাগে গাওঁ আহা' গছৰ পাত, ফুল, পেঞ্চিল আদি। সংখ্যা কাৰ্ড ছবিৰ সৈতে সংখ্যা চাৰ্ট শিল গুটি মাৰ্বল গছৰ গুটি ইত্যাদি</p>

শ্ৰেণীকক্ষত শিকন ফলাফল অনুসৰি পাঠ আদান-প্ৰদান কেনেকৈ কৰিব তাৰ উদাহৰণ				
লক্ষ্য ৩	মূল উপাদান	শিকন ফলাফল	প্ৰক্ৰিয়া	শিক্ষণ- শিকন সামগ্ৰী
শিশুসকলে নিজকে শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত কৰি নিজক প্ৰত্যক্ষ পৰিৱেশৰ লগত খাপ খুৱাব পাৰিব। Children become involved learner and connect with their immediate environment	সংখ্যা আৰু সংখ্যাৰ প্ৰক্ৰিয়া সমূহ	ILM 4.14 : বাস্তব বস্তুৰ সহায়ত ৯লৈকে যোগ কৰিব পাৰিব।	<p>প্ৰক্ৰিয়া</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ সংখ্যাৰ যোগ প্ৰক্ৰিয়া আয়ত্ত কৰাৰ বাবে শ্ৰেণীৰ সকলো ছাত্ৰ- ছাত্ৰীক জড়িত কৰিব আৰু স্থানীয়ভাৱে পোৱা- বস্তুৰ ব্যৱহাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব। ■ যোগ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে এনে পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰিব যাৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ- ছাত্ৰীসকলে শুদ্ধ আৰু দক্ষতাৰে গণনা কৰা শিকিব পাৰে যেনে- নিৰ্দিষ্টকৈ আঙুলিয়াই, বস্তু চুই, অথবা যোগ কৰিবলগীয়া বস্তুবোৰ গণি গণি এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ স্থানান্তৰিত কৰি ইত্যাদি। ছাত্ৰ- ছাত্ৰী সকলক বিভিন্ন গোটৰ বস্তু যোগ কৰোঁতে 'বস্তুৰ সংখ্যা' আৰু সংখ্যা বুজিবলৈ উৎসাহিত কৰিব। ■ গণনাৰ লগত জড়িত বিভিন্ন খেল যেনে- বৰ্ড খেল, কাৰ্ড বা লুডু খেল ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰিব। ■ ছাত্ৰ- ছাত্ৰী সকলক কিছুমান শিকন সক্ষমীয় আনোদজনক খেল ধেমালিত ব্যস্ত ৰাখিব যাতে তেওঁলোকে যোগ প্ৰক্ৰিয়াটো সহজে আয়ত্ত কৰিব পাৰে। ■ ১ৰ পৰা ৯লৈকে সংখ্যাৰ যোগ প্ৰক্ৰিয়া শিকাৰ বাবে ওপৰত উল্লেখ কৰা পদ্ধতি যেনে কেনেদৰে ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব তাৰ উদাহৰণ তলত দিয়া হ'ল। পৰিৱেশত পোৱা যিকোনো বস্তু যেনে, কিছুমান গছৰ পাত বা ফুল ইত্যাদি সংগ্ৰহ কৰিব। পাতবোৰৰ পৰা এটা পাত দেখুৱাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সুধিব- ইয়াত কেইটা পাত আছে। ছাত্ৰ- ছাত্ৰী সকলে নিশ্চয় উত্তৰ দিব ১টা। ছাত্ৰ- ছাত্ৰী সকলক 'শুদ্ধ' হৈছে বুলি উৎসাহিত কৰি ১টা পাতৰ লগত আন ১টা পাত লগ লগাই গণিবলৈ দিব আৰু মুঠ কিমানটা পাত হল সুধিব। ছাত্ৰ- ছাত্ৰী সকলৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰ পোৱাৰ পাছত বুজাই ক'ব যে ১টা পাতৰ লগত আৰু ১টা পাত লগ লগাই ২টা পাত পালোঁ অৰ্থাৎ ১টাৰ লগত আন ১টা পাত যোগ কৰিলোঁ। সেয়েহে, $1 + 1 = 2$ ১টা পাত + ১টা পাত = ২টা পাত অথবা $1 + 1 = 2$ একেদৰে ২টা পাতৰ লগত আন ১টা পাত লগ লগাই যে তিনিটা পাত হ'ব ছাত্ৰ- ছাত্ৰীক জড়িত কৰি তেওঁলোকৰ দ্বাৰা কামটো কৰাই বুজাই দিব যে - $2 + 1 = 3$ ২টা পাত + ১টা পাত = ৩টা পাত। অথবা, $2 + 1 = 3$ এনেদৰে ৯লৈকে আন আন সংখ্যক বস্তুক লগ লগাই কিমান সংখ্যক বস্তু পালে ছাত্ৰ- ছাত্ৰীয়ে নিজেই গণনা কৰিব। ৯লৈকে যোগৰ ধাৰণা, ওপৰত দেখুৱাৰ দৰে দৃঢ় কৰিবৰ বাবে 'নতুন গণিত' প্ৰথম পাঠৰ ২৮নং পৃষ্ঠাৰ 'লগে-ভাগে গাওঁ আহা' টো গাবলৈ দিব আৰু ২৯নং পৃষ্ঠাৰ পৰা ৩০নং পৃষ্ঠা লৈ অনুশীলন কৰাব। 	<p>পাঠ্যপুথিৰ পাঠ আৰু পৃষ্ঠা নং</p> <p>নতুন গণিত (প্ৰথম ভাগ) পাঠ নং ৪, পৃষ্ঠা নং ২৮-৩৫</p>

শ্ৰেণীকক্ষত শিকন ফলাফল অনুসৰি পাঠ আদান-প্ৰদান কেনেকৈ কৰিব তাৰ উদাহৰণ				
লক্ষ্য ৩	মূল উপাদান	শিকন ফলাফল	প্ৰক্ৰিয়া	শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰী
শিশুসকলে নিজকে শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত কৰি নিজক প্ৰত্যক্ষ পৰিৱেশৰ লগত খাপ খুৱাব পাৰিব। Children be-come involved learner and connect with their immediate environment	আকৃতি আৰু স্থান সমন্বীয় বিশেষবোধ	ILM 4.2.5: ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ (3D) বস্তু চাই সেইবোৰৰ বৈশিষ্ট্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বস্তু চিনাক্ত আৰু বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব।	শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতি আৰু স্থান সমন্বীয় বিশেষ বোধৰ কাৰণে তলত দিয়া কথাসমূহ মন কৰিব- <ul style="list-style-type: none"> শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বিভিন্ন বস্তু যেনে- ব্লক, বাকচ, বয়াম, বল আদি নিজৰ হাতেৰে চুই চোৱাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰি বিভিন্ন আকৃতিৰ বস্তু চিনাক্তকৰণত উৎসাহিত কৰিব। শিক্ষকে ছাত্ৰ- ছাত্ৰীক পৰিৱেশত স্থানীয়ভাৱে পোৱা বস্তুবোৰ প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ দিব যাতে তেওঁলোকে এইবিলাকৰ বৈশিষ্ট্যবোৰৰ সম্পৰ্কে সঠিকভাৱে অনুভৱ কৰিব পাৰে। বিভিন্ন পৰিচিত বস্তুৰ আকৃতি আৰু স্থান সম্বন্ধে ছাত্ৰ- ছাত্ৰীয়ে যাতে নিজৰ ভাষাৰে বৰ্ণনা কৰিব পাৰে তাৰ ওপৰত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব। শিক্ষকে খেলৰ জৰিয়তে ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ বস্তুৰ ধাৰণা দিবলৈ যত্ন কৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, শিক্ষকে এটা মোনাত স্থানীয়ভাৱে পোৱা বিভিন্ন ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ বস্তু, যেনে- জোতাৰ বাকচ, পাশতি (ডাইচ), চক, পেঞ্চিল, কলম, লাটুম, বল আদি ৰাখি এজন এজনকৈ স্পৰ্শ কৰিবলৈ দিব আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজৰ ভাষাত বৰ্ণনা কৰিবলৈ যত্ন কৰিব। যদি মোনাতোত এডাল পেঞ্চিল পায়, তেন্তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ক'ব পাৰে- - বস্তুটোৰ এটা মূৰ জোঙা। - বস্তুটো দীঘলীয়া আৰু ঘূৰণীয়া, - বস্তুটোৰ আনটো মূৰ গোল আকৃতিৰ ইত্যাদি। এইদৰে এজন এজনকৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে আন আন বস্তুবিলাকৰ বিষয়ে নিজৰ ভাষাৰে বৰ্ণনা কৰিব। তেওঁলোকৰ বৰ্ণনাৰ পৰা শ্ৰেণীৰ আন ছাত্ৰ- ছাত্ৰীসকলে বস্তুবোৰ চিনি পাব। এইদৰে খেলটো চলি থাকিব, মোনটোৰ গোটেই বস্তুবোৰ শেষ নোহোৱালৈকে। এইদৰে ত্ৰিমাত্ৰিক বস্তুবোৰ চিনি পাবলৈ সক্ষম হ'ব। খেলটোৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজকে জড়িত কৰি বাস্তৱ বস্তুৰ সহায়ত ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিবোৰ চিনি পাব। তেওঁলোকৰ বৰ্ণনাৰ পাছত শিক্ষকে সেই আকৃতিটোৰ ত্ৰিমাত্ৰিক নামটো কৈ দি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নামবোৰ জনাত সহায় কৰিব। লগতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক এই কথাতো বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিব যে, তেওঁলোকে ব্যৱহাৰ কৰা বস্তুবোৰেই ত্ৰিমাত্ৰিক বস্তু আৰু খেলৰ জৰিয়তে শিকা নামবোৰ হ'ল ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ নাম। 	পাঠ্যপুথিৰ পাঠ আৰু পৃষ্ঠা নং নতুন গণিত (দ্বিতীয় ভাগ) পাঠ নং ৩, পৃষ্ঠা নং ২৯-৩৫

শ্ৰেণী কাৰ্যৰ আদান-প্ৰদানৰ পৰিকল্পনা

প্ৰথম পৰ্যায়ৰ বাবে তিনিমহীয়া (এপ্ৰিল, মে', জুন ২০২২) বিদ্যাভ্ৰমণ কাৰ্যক্ৰম

২য় পৰ্যায়ৰ বাবে

শ্ৰেণীত পাঠ আদান-প্ৰদানত শিকন ফলাফল, সমল আৰু পাঠ্যপুথিৰ সম্পৰ্ক

শিকন ফলাফল	নতুন গণিত প্ৰথম ভাগৰ পৃষ্ঠা	গাণিতিকসমলৰ ক্ৰিয়া- কলাপ	মন্তব্য
ILM 4.9, 4.13 : বাস্তৱ বস্তু বা চিত্ৰৰ সহায়ত ১ ব পৰা ৯ লৈকে সংখ্যা গণনা আৰু তুলনা কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং ২, পৃষ্ঠা নং ৫- ১৯	ক্ৰিয়া-কলাপ ১, ২, ৩	দুয়োটা শিকন ফলাফল (4.9 আৰু 4.13) ৰ এটা অংশহে, অৰ্থাৎ ৯ লৈ পাঠ নং ২ ত আছে।
HW 4.12 (a) : দলগত ক্ৰিয়া-কলাপত সহযোগিতা কৰিব।			ILM 4.13 আৰু 4.14-ৰ ক্ৰিয়া কলাপবোৰত এই শিকন ফলাফলটো ব্যৱহাৰ হ'ব।
ILM 4.14 : বাস্তৱ বস্তুৰ সহায়ত ৯ লৈকে যোগ কৰিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে, ৩+৩ ৰ মান উলিয়াবৰ বাবে ৩ ৰ লগত ৩ টা খোজ আঙুৰাই যোৱা(অৰ্থাৎ ৩+৩ = ৬) ইত্যাদি কাৰ্যৰ সহায়ত কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং ৪, পৃষ্ঠা নং ২৮- ৩৫ লৈ		শিকন ফলাফলটো পাঠ নং- ৪ ৰ ক্ৰিয়া-কলাপবোৰৰ জৰিয়তে আয়ত্ত কৰিব পাৰিব।
ILM 4.15 : বাস্তৱ বস্তুৰ জৰিয়তে ১ৰ পৰা ৯ লৈকে সংখ্যা ব্যৱহাৰ কৰি বিয়োগৰ ধাৰণা গঠন। আৰু দৈনন্দিন জীৱনত সেই ধাৰণা প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং-৫, পৃষ্ঠা ৩৬- ৪৫ লৈ	ক্ৰিয়া-কলাপ নং ৭	৯ লৈকে সংখ্যাৰ বিয়োগৰ পৰা প্ৰয়োগলৈ পাঠটোত সোমাই আছে। লগতে ক্ৰিয়া-কলাপ ৭ ৰ অনুশীলনে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ধাৰণাটো স্পষ্ট কৰিব।
ILM 4.12 : শূন্যৰ ধাৰণাৰ বিকাশ হ'ব।	পাঠ নং- ৫ ৰ পৃষ্ঠা নং- ৪১, ৪২	ক্ৰিয়া-কলাপ নং ৪	শিক্ষকে প্ৰথমে ক্ৰিয়া-কলাপৰ কথাখিনি বুজোৱাৰ পাছত পাঠ্যপুথিৰ কাৰ্য কৰিবলৈ দিব।
ILM 4.9, 4.13 : ২০ লৈকে সংখ্যা গণনা কৰিব পাৰিব আৰু ডাঙৰ/সৰু আদি তুলনামূলক শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি ২০ লৈকে দুটা সংখ্যাৰ তুলনা কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং ৬, পৃষ্ঠা নং ৪৬- ৬২	ক্ৰিয়া-কলাপ নং ৫	পাঠ নং ৬ আৰু ক্ৰিয়া-কলাপ ৫ ৰ জৰিয়তে শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰাব পাৰিব।
ILM 4.10 : এটা নিৰ্দিষ্ট সংখ্যাৰ পৰা ২০ লৈকে সংখ্যাবোৰ একাদিক্ৰমে আৰু বিপৰীতক্ৰমে গণনা কৰিব পাৰিব।	নতুন সংযোজন, সেয়ে, বৰ্তমান কিতাপখনত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ নাই।	ক্ৰিয়াকলাপ নং ৬	৬নং ক্ৰিয়া-কলাপৰ দৰে শিক্ষকে নিজে আকৌ ক্ৰিয়া-কলাপ কৰোৱাই শিকন ফলাফলটো দৃঢ়ীকৰণ কৰাব।

৩য় পৰ্যায়ৰ বাবে

শ্ৰেণীত পাঠ আদান-প্ৰদানত শিকন ফলাফল, সমল আৰু পাঠ্যপুথিৰ সম্পৰ্ক

শিকন ফলাফল	নতুন গণিত প্ৰথম ভাগৰ পৃষ্ঠা	গাণিতিক সমলৰ ক্ৰিয়া- কলাপ	মন্তব্য
ILM 4.14 : ১ ৰ পৰা ২০ লৈকে যোগ আৰু বিয়োগৰ ধাৰণা দৈনন্দিন জীৱনত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং -৮ পৃষ্ঠা নং - ৬৭-৭৪		শিক্ষকে ১ম শ্ৰেণীৰ পাঠনং ৮ ৰ পৃষ্ঠা নং ৬৭-৭৪ লৈ কাৰ্যবোৰ ভালদৰে কৰালে শিকন ফলাফলটো সম্পূৰ্ণ আয়ত্ত হ'ব।
HW 4.11 : খেলা-খুলা আৰু শিকন সামগ্ৰী লগৰীয়াৰ সৈতে ভগোৱাৰ লগতে সহায় আৰু মৰম আগবঢ়াব।			ILM 4.25 শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰণৰ বাবে শিকন আৰ্হিত দিয়া কাৰ্যৰ জৰিয়তে এই ফলাফলটো আয়ত্ত হ'ব।
ILM 4.25: ত্ৰিমাত্ৰিক আকৃতিৰ (3D) বস্তুবোৰ চাই সেইবোৰৰ বৈশিষ্ট্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বস্তু চিনাক্ত কৰিব পাৰিব, যেনে- জোতাৰ বাকচ এটা আয়তীয় ঘনক আকৃতিৰ। বল এটা গোলক আকৃতিৰ আৰু কলমৰ সাফৰটো এটা চুঙা আকৃতিৰ।	২য় শ্ৰেণীৰ পাঠ নং -২ পৃষ্ঠা নং ২৯-৩৫		শিক্ষকে দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ পাঠটোৰ পৰা ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাওঁতে বাস্তৱ বস্তুৰ সহায় লৈ কৰাব। কিয়নো, কেৱল বাস্তৱ বস্তুৰ সহায়েৰে এই শিকন ফলাফলটো আয়ত্ত কৰা সম্ভৱ।
ILM 4.21: অনিৰ্ধাৰিত একক যেনে — আঙুলি, হাত, বেগেত, ভৰিৰ খোজ আদি ব্যৱহাৰ কৰি দৈৰ্ঘ্য অনুমান কৰিব আৰু জুখিব পাৰিব।	পাঠ নং ৯, পৃষ্ঠা নং - ৭৫ ৰ পৰা ৭৮ লৈ আৰু ৮১, ৮২।		পাঠ নং ৯ ৰ পৰা ILM 4.21 আৰু ILM 4.22 ৰ শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰাব পাৰিব। লগতে বাস্তৱত কাৰ্যবোৰ কৰাব।
ILM 4.22: তিনিটা বস্তুৰ ওজনৰ হিচাপত আটাইতকৈ গধুৰ আৰু আটাইতকৈ পাতল বস্তুৰ তুলনা কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং - ৯ পৃষ্ঠা নং - ৭৯-৮০		পাঠ নং ৯ ৰ পৰা ILM 4.22 ৰ শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰাব পাৰিব। বাস্তৱত কাৰ্যবোৰ কৰোৱাৰ লগতে শিক্ষকে নিজাববীয়াকৈ কাৰ্য সংযোগ কৰিব পাৰিব।
HW 4.4 : নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত একেলগে দিয়া তিনিৰ পৰা চাৰিটা নিৰ্দেশাৱলী মানি চলিব।			ILM 4.21 আৰু ILM 4.22 জৰিয়তে এই শিকন ফলাফলটো আয়ত্ত কৰাব পাৰিব।
ILM 4.11 : ২১ ৰ পৰা ৯৯ লৈকে সংখ্যাৰ ধাৰণা। ৯৯ লৈকে সংখ্যা চিনি পাব আৰু লিখিব পাৰিব।	পাঠ নং ১০, পৃষ্ঠা নং ৮৩-৯৩		পাঠৰ কামবোৰ বাস্তৱত কৰোৱাই শিশুসকলক শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰাত সহায় কৰিব।

৪ থৰ্ পৰ্যায়ৰ বাবে

শ্ৰেণীত পাঠ আদান-প্ৰদানত শিকন ফলাফল, সমল আৰু পাঠ্যপুথিৰ সম্পৰ্ক

শিকন ফলাফল	নতুন গণিত প্ৰথম ভাগৰ পৃষ্ঠা	গাণিতিক সমলৰ ক্ৰিয়া- কলাপ	মন্তব্য
HW 4.6: মনোযোগৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰা দেখা যাব আৰু আৰম্ভ কৰা ক্ৰিয়া-কলাপটো সম্পূৰ্ণ কৰিব।			ILM 4.23 ৰ জৰিয়তে এই শিকন ফলাফলটো আয়ত্ত কৰাব পাৰিব।
ILM 4.23: অনিৰ্ধাৰিত সুযম একক, যেনে - কাপ/চামুচ/বাল্টি আদি ব্যৱহাৰ কৰি বিভিন্ন পাত্ৰৰ ধাৰণ ক্ষমতা অনুমান কৰিব আৰু জুখিব পাৰিব।	২য় শ্ৰেণীৰ পাঠ নং ১১ পৃষ্ঠা নং ৯৫-৯৭ নতুন সংযোজন, সেয়ে দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ পাঠ সংযোজিত হৈছে।	ক্ৰিয়া-কলাপ নং ৮	শিক্ষকে ক্ৰিয়া-কলাপ নং ৮ কৰাৰ পাছত ২য় শ্ৰেণীৰ পাঠ নং ১১ৰ, পৃষ্ঠা নং ৯৫- ৯৭ ৰ কাৰ্য কৰাব।
ILM 4.29 : সপ্তাহৰ দিন/বাৰ আৰু বছৰৰ মাহবিলাকৰ নাম চিনাক্ত কৰিব।	পাঠ নং ৭ পৃষ্ঠা ৬৩-৬৬ আৰু ২য় শ্ৰেণীৰ পাঠ নং ১৩ পৃষ্ঠা ১০৭- ১১২ লৈ।		ILM 4.29 : শিকন ফলাফলটো সম্পূৰ্ণকৈ আয়ত্ত কৰাৰ বাবে শিক্ষকে দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ ১৩ নং পাঠটোৰ কাৰ্যবোৰ কৰাব।
ILM 4.27 : আকৃতি, সংখ্যা আৰু সুৰ, লয় শব্দৰ ছন্দময় চানেকি পৰ্যবেক্ষণ কৰিব পাৰিব, সাজিব পাৰিব আৰু বিস্তৃত কৰিব পাৰিব। তলত কেইটামান আকৃতি/বস্তু/সংখ্যাৰ চানেকি দেখুওৱা হৈছে। যেনে — △ □ □ △ □ □, ১, ২, ৩, ৪, ৫ ১, ২, ৩, ১, ২ ইত্যাদি	পাঠ নং ১২, পৃষ্ঠা নং ৯৭-১০১	ক্ৰিয়া-কলাপ নং ৯	শিক্ষকে ক্ৰিয়া-কলাপবোৰৰ উপৰি নিজাববীয়াকৈ চানেকি প্ৰস্তুত কৰি লগতে সুৰ বা শব্দৰ ধ্বনি সৰল পৰা ডাঙৰলৈ আৰু ডাঙৰ পৰা সৰললৈ শুনোৱাই সেই কথাষাৰ স্পষ্ট কৰাব।
ILM 4.20 : ২০ টকালৈকে মুদ্ৰা আৰু পুতলা টকাৰ সহায়ত হিচাপ কৰিব পাৰিব।	পাঠ নং ১৩ পৃষ্ঠা (১০২- ১০৪)		কাৰ্যবোৰ বাস্তৱত কৰোৱাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ধাৰণা আয়ত্ত কৰাত সহায় কৰিব।
ILM 4.30 : ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে চৌপাশত পোৱা নতুন প্ৰযুক্তিৰ কিছুমান সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰ জানিব।	নতুন সংযোজন সেয়েহে আমাৰ গণিত কিতাপখনত ইয়াৰ কোনো নিৰ্দেশ নাই।		শিক্ষকে দৈনন্দিন জীৱনত আমি যিবোৰ বস্তু, যেনে- TV, মোবাইল, ৰেডিঅ’ আদি শিক্ষামূলক কামত ব্যৱহাৰ কৰোঁ সেই বিষয়ে বুজাই দিব।

ক্রিয়া-কলাপ

নিৰ্দেশনা : শিক্ষকে ব্লেক ব'ৰ্ডত তলত দিয়া ধৰণে কাঠী আঁকি দিব আৰু সেইবোৰৰ বিপৰীতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সংখ্যা লিখিবলৈ দিব।

ক্রিয়া-কলাপ -১

নিৰ্দেশনা : শিক্ষকে ব্লেক ব'ৰ্ডত একাদিক্ৰমে ১ৰ পৰা ৯ লৈকে লিখি দি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিজৰ বহীত সংখ্যাৰ লগত মিলাই কাঠী আঁকি তলত অনুশীলন কৰাব

ক্রিয়া-কলাপ - ২

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯

নিৰ্দেশনা : শিক্ষকে ব্লেক ব'ৰ্ডৰ সহায়ত তলৰ কাৰ্যবোৰ কৰাব আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজৰ নিজৰ বহীত লিখিব।

ক্রিয়া-কলাপ - ৩ (ক) সংখ্যাবোৰ সৰুৰ পৰা ডাঙৰলৈ সজোৱা :

৩, ৬, ১, ৫	
৪, ৭, ৮, ২	
৬, ৩, ১, ২	
৫, ৯, ৪, ৬	

(খ) সংখ্যাবোৰ ডাঙৰৰ পৰা সৰুৰলৈ সজোৱা :

২, ৫, ১, ৪	
৭, ৩, ৬, ৫	
৮, ১, ৪, ৯	
৬, ৩, ৭, ৪	

ক্রিয়া-কলাপ-৪

নিৰ্দেশনা : (১) শিক্ষকে এখন হাতত তিনিডাল কাঠী লৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ সন্মুখত থিয় হৈ তেওঁৰ হাতত কেইডাল কাঠী আছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ক'বলৈ দিব আৰু তাৰ পাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সংখ্যাটো ব'ৰ্ডত লিখিবলৈ দিব। হাতৰ পৰা এডাল কাঠী আঁতৰাই আনি বেলেগত থৈ হাতত কেইডাল কাঠী আছে সুধিব আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ক'বলৈ দি এজনক ব'ৰ্ডত সংখ্যাটো লিখিবলৈ দিব। এইদৰে কৰি শেষত হাতত থকা একমাত্ৰ কাঠীডাল আঁতৰাই হাতত কেইডাল কাঠী থাকিল সুধিব আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মাতি ব'ৰ্ডত লিখিবলৈ দিব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নোৱাৰিলে, শিক্ষকে হাতত যে এডালো কাঠী নাথাকিল আৰু কাঠী নথকাটোকে শূন্য বোলে আৰু শূন্যৰ চিহ্ন যে '০' তাক বুজাই দিব।

(২) শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সৰু দলত ভাগ কৰিব। দলৰ মাজত ৫ টা শিলগুটি থূপ কৰি ৰাখিবলৈ দিব। এতিয়া শিক্ষকে ক'ব যে তেওঁ যি সংখ্যা ক'ব সেই সংখ্যাৰ শিলগুটি থূপটোৰ পৰা দলে আঁতৰাব আৰু থূপটোত কিমান ৰৈ যাব তাক দলবোৰে ক'ব লাগিব।

শিক্ষকে এনেদৰে সংখ্যা কৈ কৈ থূপটোত শিলৰ সংখ্যা শূন্য কৰিব আৰু দলবোৰক নিজৰ থূপটোত কেইটা থাকিল সুধিব।

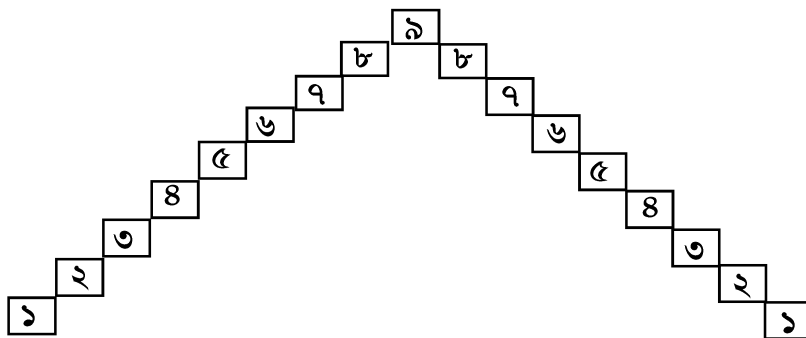
(৩) ব্যক্তিগতভাৱে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শূন্যৰ ধাৰণা পোৱাৰ বাবে শিক্ষকে পাঠ্যপুথিৰ পাঠ নং ৫ ৰ পৃষ্ঠা নং ৪১, ৪২ ৰ কাৰ্য কৰাব।

নিৰ্দেশনা : শিক্ষকে ব্লেক ব'ৰ্ডত তলত দিয়া ধৰণে লিখি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিজৰ নিজৰ বহীত ১ ৰ পৰা ২০ লৈকে সংখ্যাবোৰ আখৰেৰে আৰু সংখ্যাত লিখিবলৈ দিব।

ক্রিয়া-কলাপ-৫

১	এক			১১	এঘাৰ		
২	দুই			১২	বাৰ		
৩	তিনি			১৩	তেৰ		
৪	চাৰি			১৪	চৈধ্য		
৫	পাঁচ			১৫	পোন্ধৰ		
৬	ছয়			১৬	ষোল্ল		
৭	সাত			১৭	সোতৰ		
৮	আঠ			১৮	ওঠৰ		
৯	ন			১৯	উনৈশ		
১০	দহ			২০	বিশ		

ক্রিয়া-কলাপ-৬ সংখ্যাৰ চিৰি বগাওঁ আহা—

ওপৰৰ কাৰ্যটো দেখুৱাই শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সুধিব যে, ক'ৰ পৰা চিৰি বগাইছে আৰু ক'ত গৈ পালে সেইটো বহীত লিখিবলৈ দিব। একেদৰে নামি অহা কাৰ্যটো অনুৰূপ ধৰণে কৰাব।

এইদৰে বেলেগ বেলেগ সংখ্যাৰ পৰা চিৰি বগাবলৈ দি নিৰ্দিষ্ট সংখ্যাবিলাক উঠি পুনৰ তাৰ পৰা আৰম্ভণিৰ সংখ্যালৈ নামি আহি বগোৱা কাৰ্যটোত পোৱা সংখ্যাবোৰ লিখিবলৈ দিব। একেদৰে নামি অহা সংখ্যাবোৰো অনুৰূপ ধৰণে লিখিব। এইদৰে সংখ্যা লিখাই একাদিক্ৰমে সংখ্যা লিখা আৰু বিপৰীত ক্ৰমে সংখ্যা লিখাটো দৃঢ়ীকৰণ কৰাব।

ক্ৰিয়া-কলাপ নং- ৭

(ক) $\boxed{\text{○○○○}} - \boxed{\text{○○}} = \boxed{\text{○○}}$ (খ) $\boxed{৫} - \boxed{২} = \boxed{৩}$
 $\boxed{\text{○○○}} - \boxed{\text{○}} = \boxed{}$ $\boxed{} - \boxed{৪} = \boxed{৪}$
 $\boxed{} - \boxed{\text{○○}} = \boxed{\text{○○○○○○}}$ $\boxed{৯} - \boxed{} = \boxed{১}$
 $\boxed{\text{○○○○○○}} - \boxed{\text{○○○○}} = \boxed{}$ $\boxed{৭} - \boxed{১} = \boxed{}$

শিক্ষকে ওপৰত দিয়া ধৰণে বিয়োগৰ অনুশীলন শিকাব। পাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অনুৰূপ ধৰণে বিয়োগ অংক বোৰ্ডত পাতি দি বহীত কৰিবলৈ দিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ নং- ৮

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ধাৰণ ক্ষমতাৰ ধাৰণা দিবলৈ শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠাত তলত দিয়া ধৰণৰ ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিব পাৰে।

শিক্ষকে বাল্টি, মগ আৰু জগ শ্ৰেণীকোঠালৈ আনি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সন্মুখত ৰাখিব। তাৰ পাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সুধিব—

- এই মগটোৰে বাল্টিত পানী ঢালিলে কিমান মগ পানীৰে বাল্টিটো পূৰ হ'ব?
- এই জগটোৰে বাল্টিত পানী ঢালিলে কিমান জগ পানীৰে বাল্টিটো পূৰ হ'ব?

প্ৰথমে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক অনুমান কৰিবলৈ দিব। তাৰ পাছত তেওঁলোকক নিজে জুখি চাবলৈ দিব। অনুমান কৰা আৰু জুখি পোৱাৰ মাজত কিবা পাৰ্থক্য দেখিছানে? ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত ইয়াৰ বিষয়ে কথা পাতিব।

বাল্টিটোত যিমান মগ বা জগ পানীৰে পূৰ হৈছে সেইটোৱেই হৈছে বাল্টিটোৰ ধাৰণ ক্ষমতা, জগ আৰু মগৰ হিচাপে।

এনেদৰে বেলেগ বেলেগ পাত্ৰৰ দ্বাৰা ধাৰণ ক্ষমতা জুখি চাবলৈ দি স্পষ্ট কৰি দিব যে -

- জগ হিচাপে এটা বাল্টিৰ ধাৰণ ক্ষমতা কিছুসংখ্যক জগ।
- অনুৰূপভাৱে মগ হিচাবে এটা বাল্টিৰ ধাৰণ ক্ষমতা কিছুসংখ্যক মগ।

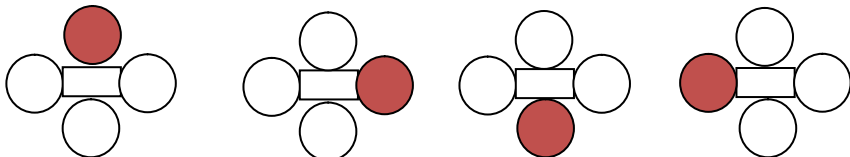
এনেদৰে বিভিন্ন পাত্ৰ লৈ বেলেগ বেলেগ ক্ৰিয়া-কলাপ কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ধাৰণ ক্ষমতাৰ ধাৰণা দিবলৈ চেষ্টা কৰিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ নং- ৯

নিৰ্দেশনা : শিক্ষকে ব্লেক ব'ৰ্ডত তলত দিয়া চানেকি দুটা আঁকি দি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিজৰ নিজৰ বহীত সেইবোৰ আঁকি ৰং দিবলৈ দিব। ○ আকৃতিটোত ৰঙা ৰং △ আকৃতিটোত হালধীয়া ৰং আৰু □ আকৃতিটোত নীলা ৰং দিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ : ৯

(ক)

(খ)

